Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 10ης Δεκεμβρίου 2015*

«Εξωτερικές σχέσεις — Συμφωνία υπό μορφή ανταλλαγής επιστολών μεταξύ της Ένωσης και του Μαρόκου — Αμοιβαία μέτρα ελευθερώσεως για τα γεωργικά προϊόντα, τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα, τα ψάρια και τα αλιευτικά προϊόντα — Εφαρμογή της συμφωνίας στη Δυτική Σαχάρα — Front Polisario — Προσφυγή ακυρώσεως — Ικανότητα διαδίκου — Άμεσος και ατομικός επηρεασμός — Παραδεκτό — Συμβατότητα με το διεθνές δίκαιο — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Δικαιώματα άμυνας»

Στην υπόθεση T-512/12,

Front populaire pour la libération de la saguia-el-hamra et du rio de oro (Front Polisario), εκπροσωπούμενο αρχικώς από τους C.-E. Hafiz και G. Devers, στη συνέχεια, από τον G. Devers, δικηγόρους,

προσφεύγον,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου από τη Σ. Κυριακοπούλου, τον Á. de Elera-San Miguel Hurtado, την A. Westerhof Löfflerová και την N. Rouam,

καθού,

υποστηριζόμενου από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους F. Castillo de la Torre, E. Paasivirta και D. Stefanov, στη συνέχεια, από τους F. Castillo de la Torre και E. Paasivirta,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως 2012/497/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Μαρτίου 2012, για τη σύναψη της συμφωνίας υπό μορφή ανταλλαγής επιστολών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου σχετικά με αμοιβαία μέτρα ελευθέρωσης για τα γεωργικά προϊόντα, τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα, τα ψάρια και τα αλιευτικά προϊόντα, με την αντικατάσταση των πρωτοκόλλων αριθ. 1, 2 και 3 και των παραρτημάτων τους και με τις τροποποιήσεις της ευρωμεσογειακής Συμφωνίας Συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφ' ενός, και του Βασιλείου του Μαρόκου, αφ' ετέρου (ΕΕ L 241, σ. 2),

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους Δ. Γρατσία (εισηγητή), πρόεδρο, M. Kancheva και C. Wetter, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

γραμματέας: S. Bukšek Tomac, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Ιουνίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

Επί του διεθνούς καθεστώτος που ισχύει στη Δυτική Σαχάρα

1 Η Δυτική Σαχάρα αποτελεί περιοχή της βορειοδυτικής Αφρικής, συνορεύουσα με το Μαρόκο προς βορρά, με το Αλγέρι βορειοανατολικά, την Μαυριτανία ανατολικά και νότια, ενώ η δυτική πλευρά της βρέχεται από τον Ατλαντικό. Αποικίστηκε από το Βασίλειο της Ισπανίας κατόπιν της συνδιασκέψεως του Βερολίνου (Γερμανία) του 1884 και, από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αποτελούσε ισπανική επαρχία. Κατόπιν της ανακηρύξεως της ανεξαρτησίας του το 1956, το Βασίλειο του Μαρόκου διεκδίκησε την «απελευθέρωση» της Δυτικής Σαχάρας, φρονώντας ότι η περιοχή του ανήκε.

2 Στις 14 Δεκεμβρίου 1960, η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) εξέδωσε το ψήφισμα 1514 (XV) περί παραχωρήσεως ανεξαρτησίας στις αποικιοκρατούμενες χώρες και λαούς.

3 Το 1963, κατόπιν διαβιβάσεως στοιχείων από το Βασίλειο της Ισπανίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 73, στοιχείο ε', του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, ο ΟΗΕ ενέγραψε τη Δυτική Σαχάρα στον κατάλογο των μη αυτόνομων περιοχών. Η εγγραφή της στον κατάλογο αυτόν εξακολουθεί μέχρι σήμερα.

4 Στις 20 Δεκεμβρίου 1966, η Γενική Συνέλευση εξέδωσε το ψήφισμα 2229 (XXI) επί του ζητήματος του Ifni και της ισπανικής Σαχάρας, διακηρύσσοντας εκ νέου το «αναπαλλοτρίωτο δικαίωμα περί αυτοδιαθέσεως τ[ου] λα[ού] [...] της ισπανικής Σαχάρας». Η Γενική Συνέλευση ζήτησε από το Βασίλειο της Ισπανίας, ως αρχή ασκούσα τη διοίκηση, να «παύσει το ταχύτερο δυνατόν, συμφώνως προς τις προσδοκίες του αυτόχθονος πληθυσμού της ισπανικής Σαχάρας και στο πλαίσιο διαβουλεύσεως με τις κυβερνήσεις του Μαρόκου και της Μαυριτανίας και με πάσα άλλη ενδιαφερόμενη πλευρά, τις λεπτομέρειες της διοργανώσεως δημοψηφίσματος το οποίο θα πραγματοποι[είτο] υπό την αιγίδα του [ΟΗΕ] προκειμένου να παρασχεθεί η δυνατότητα στον αυτόχθονα πληθυσμό να ασκήσει ελεύθερα το δικαίωμα του περί αυτοδιαθέσεως του».

5 Το προσφεύγον, ήτοι το Front populaire pour la libération de la saguia-el-hamra et du rio de oro (Front Polisario), ιδρύθηκε στις 10 Μαΐου 1973. Κατά το άρθρο 1 του καταστατικού του, το οποίο συνετάγη κατά το 13ο συνέδριό του τον Δεκέμβριο 2011, αποτελεί «εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα, καρπό της μακράς αντιστάσεως του λαού των Σαχράουι κατά των διαφόρων μορφών ξένης κατοχής».

6 Στις 20 Αυγούστου 1974, το Βασίλειο της Ισπανίας ενημέρωσε τον ΟΗΕ ότι προτίθετο να διοργανώσει, υπό την αιγίδα του, δημοψήφισμα στη Δυτική Σαχάρα.

7 Με το ψήφισμά της 3292 (XXIX) επί του ζητήματος της ισπανικής Σαχάρας, που εξέδωσε στις 13 Δεκεμβρίου 1974, η Γενική Συνέλευση αποφάσισε να ζητήσει από το Διεθνές Δικαστήριο γνωμοδότηση επί του ζητήματος εάν η Δυτική Σαχάρα (Rio de Oro και Sakiet el Hamra) ήταν, κατά τον χρόνο του εποικισμού της από το Βασίλειο της Ισπανίας, γη άνευ κυρίου (terra nullius). Στην περίπτωση που η απάντηση σε αυτό το πρώτο ερώτημα ήταν αρνητική, ζητείτο επίσης από το

Διεθνές Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει επί του ζητήματος των νομικών δεσμών της Δυτικής Σαχάρας με το Βασίλειο του Μαρόκου και το σύνολο της Μαυριτανίας. Περαιτέρω, η Γενική Συνέλευση κάλεσε το Βασίλειο της Ισπανίας, το οποίο χαρακτήρισε ως αρχή ασκούσα την διοίκηση, να αναστείλει το δημοψήφισμα το οποίο σκόπευε να διοργανώσει στη Δυτική Σαχάρα, ενόσω δεν είχε πάρει θέση επί της πολιτικής που έπρεπε να εφαρμοστεί προκειμένου να επιταχυνθεί η διαδικασία αποαποικιοποιήσεως της περιοχής. Ζήτησε επίσης από την ειδική επιτροπή που είχε επιφορτιστεί με τη μελέτη της καταστάσεως ως προς την εφαρμογή του προαναφερθέντος στη σκέψη 2 ανωτέρω ψηφίσματός της «να παρακολουθεί την κατάσταση στην περιοχή, καθώς και να διοργανώσει αποστολή η οποία θα επισκεφθεί την περιοχή».

8 Στις 16 Οκτωβρίου 1975, το Διεθνές Δικαστήριο εξέδωσε την γνωμοδότηση που του είχε ζητηθεί (Δυτική Σαχάρα, γνωμοδότηση, *CIJ Recueil* 1975, σ. 12). Κατά τη γνωμοδότηση αυτή, η Δυτική Σαχάρα (Rio de Oro και Sakiet el Hamra) δεν αποτελούσε γη άνευ κυρίου (terra nullius) κατά τον χρόνο εποικισμού της από το Βασίλειο της Ισπανίας. Το Διεθνές Δικαστήριο επισήμανε επίσης με τη γνωμοδότησή του ότι η Δυτική Σαχάρα είχε, με το Βασίλειο του Μαρόκου και με το σύνολο της Μαυριτανίας, νομικούς δεσμούς, αλλά ότι τα στοιχεία και οι πληροφορίες που είχαν τεθεί σε γνώση του δεν τεκμηρίωναν την ύπαρξη κανενός δεσμού κυριαρχίας μεταξύ της Δυτικής Σαχάρας, αφ' ενός, και του Βασιλείου του Μαρόκου ή του συνόλου της Μαυριτανίας, αφ' ετέρου. Έτσι, επισήμανε, στο σημείο 162 της γνωμοδοτήσεώς του, ότι δεν είχε διαπιστώσει την ύπαρξη νομικών δεσμών δυνάμενων να τροποποιήσουν την εφαρμογή του ψηφίσματος 1514 (XV) της Γενικής Συνελεύσεως του ΟΗΕ, της 14ης Δεκεμβρίου 1960, περί παραχωρήσεως ανεξαρτησίας στις αποικιοκρατούμενες χώρες και λαούς (βλ. σκέψη 2 ανωτέρω) ως προς την αποαποικιοποίηση της Δυτικής Σαχάρας και, ιδίως, την εφαρμογή της αρχής της αυτοδιαθέσεως μέσω της ελεύθερης και αυθεντικής εκφράσεως της βουλήσεως των πληθυσμών της περιοχής.

9 Κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου του 1975, η κατάσταση στη Δυτική Σαχάρα επιδεινώθηκε. Σε λόγο που εκφώνησε ακριβώς την ημέρα της δημοσιεύσεως της προαναφερθείσας γνωμοδοτήσεως του Διεθνούς Δικαστηρίου, ο Βασιλεύς του Μαρόκου, εκτιμώντας ότι «σύμπας ο κόσμος» είχε αναγνωρίσει ότι η Δυτική Σαχάρα ανήκε στο Μαρόκο και ότι δεν απέμενε άλλο στους Μαροκινούς παρά να «καταλάβουν το έδαφός [τους]», ζήτησε να διοργανωθεί «ειρηνική πορεία» προς τη Δυτική Σαχάρα με τη συμμετοχή 350 000 ανθρώπων.

10 Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ (στο εξής: Συμβούλιο Ασφαλείας) κάλεσε τα εμπλεκόμενα και ενδιαφερόμενα μέρη να επιδείξουν αυτοσυγκράτηση και μετριοπάθεια και εξέφρασε την ανησυχία του για τη σοβαρή κατάσταση στην περιοχή με τρία ψηφίσματα για τη Δυτική Σαχάρα, ήτοι τα ψηφίσματα 377 (1975), της 22ας Οκτωβρίου 1975, 379 (1975), της 2ας Νοεμβρίου 1975, και 380 (1975), της 6ης Νοεμβρίου 1975. Με το τελευταίο από τα ψηφίσματα αυτά, εξέφρασε τη λύπη του, για την προαναγγελθείσα από τον Βασιλέα του Μαρόκου πορεία και ζήτησε από το Βασίλειο του Μαρόκου την άμεση απόσυρση από το έδαφος της Δυτικής Σαχάρας όλων όσων είχαν συμμετάσχει στην εν λόγω πορεία.

11 Στις 14 Νοεμβρίου 1975, υπεγράφη στην Μαδρίτη (Ισπανία) διακήρυξη αρχών για τη Δυτική Σαχάρα (συμφωνίες της Μαδρίτης) από το Βασίλειο της Ισπανίας, το Βασίλειο του Μαρόκου και την Ισλαμική Δημοκρατία της Μαυριτανίας. Με τη διακήρυξη αυτή, το Βασίλειο της Ισπανίας επανέλαβε την απόφασή του να παύσει την αποικιοκρατία στη Δυτική Σαχάρα. Περαιτέρω, συμφωνήθηκε όπως οι εξουσίες και οι ευθύνες του Βασιλείου της Ισπανίας, ως αρχής ασκούσας τη διοίκηση της Δυτικής Σαχάρας, μεταβιβαστούν σε μια προσωρινή τριμερή διοίκηση.

12 Στις 26 Φεβρουαρίου 1976, το Βασίλειο της Ισπανίας ενημέρωσε τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ ότι, από της ημερομηνίας αυτής, έπαυε η παρουσία του στο έδαφος της Δυτικής Σαχάρας και ότι θεωρούσε εαυτό απαλλαγμένο πλέον οποιασδήποτε ευθύνης διεθνούς χαρακτήρα ως προς τη διοίκησή της. Εν τω μεταξύ, εξερράγη ένοπλη σύρραξη μεταξύ του Βασιλείου του Μαρόκου, της Ισλαμικής Δημοκρατίας της Μαυριτανίας και του Front Polisario στη Δυτική Σαχάρα.

13 Στις 14 Απριλίου 1976, το Βασίλειο του Μαρόκου και η Ισλαμική Δημοκρατία της Μαυριτανίας υπέγραψαν σύμβαση σχετικά με τη χάραξη των συνόρων τους, δυνάμει της οποίας προέβαιναν σε κατανομή του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας. Εντούτοις, κατ' εφαρμογήν ειρηνευτικής συμφωνίας που συνήφθη τον Αύγουστο 1979 μεταξύ αυτής και του Front Polisario, η Ισλαμική Δημοκρατία της Μαυριτανίας αποσύρθηκε από το έδαφος της Δυτικής Σαχάρας. Κατόπιν της αποσύρσεως αυτής, το Μαρόκο επεξέτεινε την κατοχή του στο έδαφος το οποίο είχε εκκενώσει η Μαυριτανία.

14 Με το ψήφισμά της 34/37, της 21ης Νοεμβρίου 1979, επί του ζητήματος της Δυτικής Σαχάρας, η Γενική Συνέλευση διακήρυξε εκ νέου το «αναπαλλοτρίωτο δικαίωμα περί αυτοδιαθέσεως και ανεξαρτησίας του λαού της Δυτικής Σαχάρας» και εξέφρασε την ικανοποίησή της για την ειρηνευτική συμφωνία που συνήφθη μεταξύ της Ισλαμικής Δημοκρατίας της Μαυριτανίας και του Front Polisario (σκέψη 13 ανωτέρω). Περαιτέρω, εξέφρασε τη μεγάλη λύπη της «για την επιδείνωση της καταστάσεως λόγω της εξακολουθούμενης κατοχής της Δυτικής Σαχάρας από το Μαρόκο και την επέκταση της κατοχής αυτής στο έδαφος το οποίο είχε εκκενώσει προσφάτως η Μαυριτανία». Η Γενική Συνέλευση ζήτησε από το Βασίλειο του Μαρόκου να δεσμευτεί και αυτό ότι θα συμβάλει ενεργητικά στην επίτευξη ειρήνης και, προς τούτο, συνέστησε όπως το Front Polisario, ως «εκπρόσωπος του λαού της Δυτικής Σαχάρας, μετέχει πλήρως στην οποιαδήποτε αναζήτηση δίκαιης, βιώσιμης και οριστικής πολιτικής λύσεως του ζητήματος της Δυτικής Σαχάρας».

15 Η ένοπλη σύρραξη εξακολούθησε να μαίνεται μεταξύ του Front Polisario και του Βασιλείου του Μαρόκου. Εντούτοις, στις 30 Αυγούστου 1988, οι δύο πλευρές δέχτηκαν κατ' αρχήν ορισμένες προτάσεις διευθετήσεως τις οποίες είχε διατυπώσει, μεταξύ άλλων, ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ. Το σχέδιο αυτό στηριζόταν στην κατάπαυση του πυρός μεταξύ των εμπόλεμων μερών και προέβλεπε μεταβατική περίοδο προκειμένου να παρασχεθεί η δυνατότητα διοργανώσεως δημοψηφίσματος περί αυτοδιαθέσεως υπό τον έλεγχο του ΟΗΕ. Με το ψήφισμά του 690 (1991), της 29ης Απριλίου 1991, σχετικά με την κατάσταση στη Δυτική Σαχάρα, το Συμβούλιο Ασφαλείας συγκρότησε, υπό την εξουσία του, αποστολή των Ηνωμένων Εθνών για τη διοργάνωση δημοψηφίσματος στη Δυτική Σαχάρα (MINURSO). Μετά την εγκατάσταση της MINURSO, η κατάπαυση του πυρός που είχε συμφωνηθεί μεταξύ του Βασιλείου του Μαρόκου και του Front Polisario έγινε σε γενικές γραμμές σεβαστή, πλην όμως το δημοψήφισμα δεν έχει μέχρι τούδε διοργανωθεί, μολονότι συνεχίζονται οι προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή, καθώς και οι συνομιλίες μεταξύ των δύο ενδιαφερομένων πλευρών.

16 Επί του παρόντος, το μεγαλύτερο τμήμα του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας ελέγχεται από το Βασίλειο του Μαρόκου, ενώ το Front Polisario ελέγχει ένα μικρότερο και πιο αραιοκατοικημένο τμήμα του εδάφους, στα ανατολικά της περιοχής. Το έδαφος που ελέγχεται από το Front Polisario χωρίζεται από το έδαφος που ελέγχεται από το Βασίλειο του Μαρόκου μέσω ενός τείχους άμμου που έχει κατασκευαστεί από το τελευταίο και το οποίο φυλάσσεται από τον μαροκινό στρατό. Σημαντικός αριθμός προσφύγων προερχόμενων από τη Δυτική Σαχάρα διαβιεί σε καταυλισμούς διοικούμενους από το Front Polisario, οι οποίοι βρίσκονται στο έδαφος της Αλγερίας, πλησίον της Δυτικής Σαχάρας.

Επί της προσβαλλομένης αποφάσεως και όσων προηγήθηκαν αυτής

17 Η ευρωμεσογειακή Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφ' ενός, και του Βασιλείου του Μαρόκου, αφ' ετέρου (ΕΕ 2000, L 70, σ. 2, στο εξής: Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο) συνήφθη στις Βρυξέλλες στις 26 Φεβρουαρίου 1996.

18 Δυνάμει του άρθρου της 1, ιδρύεται ένωση μεταξύ, αφ' ενός, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (οι οποίες αποκαλούνται από κοινού στη Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο ως η «Κοινότητα»), καθώς και των κρατών μελών της, και, αφ' ετέρου, του Βασιλείου του Μαρόκου. Η Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο υποδιαιρείται σε οκτώ τίτλους σχετικά με, αντιστοίχως, την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, με το δικαίωμα εγκαταστάσεως και τις υπηρεσίες, τις «[π]ληρωμές, [τα] κεφάλαια, [τον] ανταγωνισμό και άλλες οικονομικές διατάξεις», την οικονομική συνεργασία, την κοινωνική και πολιτιστική συνεργασία, τη

χρηματοδοτική συνεργασία και, τέλος, με γενικές και τελικές θεσμικές διατάξεις. Η Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο περιλαμβάνει επίσης επτά παραρτήματα εκ των οποίων τα έξι πρώτα απαριθμούν τα προϊόντα τα οποία αφορούν ορισμένες διατάξεις των άρθρων της 10, 11 και 12 (τα οποία περιλαμβάνονται άπαντα στο κεφάλαιο σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων), ενώ το έβδομο αφορά την πνευματική, βιομηχανική και εμπορική ιδιοκτησία. Περαιτέρω, προσαρτώνται στη Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο πέντε πρωτόκολλα σχετικά, αντιστοίχως, με το καθεστώς που εφαρμόζεται κατά την εισαγωγή στην Κοινότητα γεωργικών προϊόντων καταγωγής Μαρόκου, με το καθεστώς που εφαρμόζεται κατά την εισαγωγή στην Κοινότητα προϊόντων αλιείας καταγωγής Μαρόκου, με το καθεστώς που εφαρμόζεται κατά την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων καταγωγής Κοινότητας, με τον ορισμό της εννοίας «καταγόμενα προϊόντα» και με τις μεθόδους διοικητικής συνεργασίας και, τέλος, με την αμοιβαία συνδρομή μεταξύ διοικητικών αρχών σε τελωνειακά ζητήματα. Τα πρωτόκολλα 1, 4 και 5 περιλαμβάνουν τα δικά τους παραρτήματα, τα οποία, στην περίπτωση του πρωτοκόλλου 4 σχετικά με την έννοια του όρου «καταγόμενα προϊόντα», είναι πολύ ογκώδη.

19 Η Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο, τα πρωτόκολλα που προσαρτώνται σε αυτή ως παραρτήματα, καθώς και οι δηλώσεις και οι ανταλλαγές επιστολών που προσαρτώνται στην τελική πράξη, ενεκρίθησαν εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα με την απόφαση 2000/204/ΕΚ, ΕΚΑΧ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 24ης Ιανουαρίου 2000, για τη σύναψη της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο (ΕΕ L 70, σ. 1).

20 Δυνάμει της αποφάσεως 2012/497/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Μαρτίου 2012, για τη σύναψη της συμφωνίας υπό μορφή ανταλλαγής επιστολών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου σχετικά με αμοιβαία μέτρα ελευθέρωσης για τα γεωργικά προϊόντα, τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα, τα ψάρια και τα αλιευτικά προϊόντα, με την αντικατάσταση των πρωτοκόλλων αριθ. 1, 2 και 3 και των παραρτημάτων τους και με τις τροποποιήσεις της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο (ΕΕ L 241, σ. 2, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη συμφωνία υπό μορφή ανταλλαγής επιστολών μεταξύ της Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου σχετικά με αμοιβαία μέτρα ελευθέρωσης, με την αντικατάσταση των πρωτοκόλλων αριθ. 1, 2 και 3 και των παραρτημάτων τους και με τις τροποποιήσεις της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο.

21 Το κείμενο της συμφωνίας που ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση, δημοσιευθείσα στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, καταργεί το άρθρο 10 της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο, που περιλαμβάνεται στον τίτλο της ΙΙ, σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, και επιφέρει τροποποιήσεις στα άρθρα 7, 15, 17 και 18 του ιδίου τίτλου, καθώς και στο κεφάλαιο ΙΙ που επίσης περιλαμβάνεται στον τίτλο αυτόν. Περαιτέρω, η συμφωνία που ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση αντικαθιστά το κείμενο των πρωτοκόλλων 1 έως 3 της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

22 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 19 Νοεμβρίου 2012, το προσφεύγον άσκησε την υπό κρίση προσφυγή. Σε απάντηση σε αίτημα τακτοποιήσεως, το προσφεύγον κατέθεσε, στις 2 και 31 Ιανουαρίου 2013, μεταξύ άλλων αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία συναγόταν ότι το πληρεξούσιο που είχε δοθεί στον δικηγόρο του είχε καταρτιστεί από πρόσωπο εξουσιοδοτημένο να ενεργεί εξ ονόματος του Front Polisario, καθώς και το καταστατικό αυτού του τελευταίου.

23 Κατόπιν της καταθέσεως, στις 16 Απριλίου 2013, του υπομνήματος αντικρούσεως του Συμβουλίου, το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε από το προσφεύγον, στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, να απαντήσει σε ορισμένες ερωτήσεις. Στη συνάφεια αυτή, το κάλεσε μεταξύ άλλων, να αποδείξει, με στοιχεία, εάν είχε συσταθεί ως νομικό πρόσωπο κατά το δίκαιο αναγνωρισμένου διεθνώς κράτους.

Περαιτέρω, του ζήτησε να υποβάλει τις παρατηρήσεις του σχετικά με την επιχειρηματολογία, την οποία εκθέτει το Συμβούλιο με το υπόμνημά του αντικρούσεως, κατά την οποία η προσφυγή έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

24 Το προσφεύγον απάντησε στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου με υπόμνημα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 26 Σεπτεμβρίου 2013.

25 Με διάταξη του προέδρου του ογδόου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου της 6ης Νοεμβρίου 2013, επετράπη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρέμβει υπέρ του Συμβουλίου. Η Επιτροπή κατέθεσε το υπόμνημά της παρεμβάσεως στις 17 Δεκεμβρίου 2013. Το Συμβούλιο και το προσφεύγον υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους επί του υπομνήματος αυτού αντιστοίχως στις 24 Ιανουαρίου και στις 20 Φεβρουαρίου 2014.

26 Κατόπιν εισηγήσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Στο πλαίσιο μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, κάλεσε το Συμβούλιο και την Επιτροπή να απαντήσουν σε μία ερώτηση. Η απάντησή τους δόθηκε εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

27 Με πράξη που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Ιουνίου 2015, το προσφεύγον ζήτησε να του παρασχεθεί η δυνατότητα να περιλάβει στη δικογραφία τρία έγγραφα που δεν είχε προηγουμένως προσκομίσει και τα οποία φρονούσε ότι ήσαν κρίσιμα για την επίλυση της διαφοράς. Με απόφαση της 12ης Ιουνίου 2015, ο πρόεδρος του όγδοου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου αποφάσισε να περιληφθεί η αίτηση αυτή, καθώς και τα προσαρτώμενα σε αυτήν έγγραφα στη δικογραφία της υποθέσεως.

28 Το καθού και η παρεμβαίνουσα υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τα εν λόγω έγγραφα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Στη συνάφεια αυτή, το Συμβούλιο υποστήριξε ότι είχαν προσκομιστεί εκπροθέσμως και ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν εισέφεραν κάποιο νέο στοιχείο στη συζήτηση. Η δε Επιτροπή διετύπωσε τις επιφυλάξεις της ως προς την κρισιμότητά τους για την επίλυση της διαφοράς.

29 Το προσφεύγον ζητεί την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως «και[,] κατά λογική ακολουθία, όλων των πράξεων εφαρμογής».

30 Εντούτοις, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος του προσφεύγοντος επισήμανε ότι η αναφορά σε «όλες τις πράξεις εφαρμογής» αποτελούσε τυπογραφικό λάθος και ότι τα αιτήματα του προσφεύγοντος θα έπρεπε να ερμηνευθούν κατά την έννοια ότι ζητούσε μόνον την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η δήλωση αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζητήσεως.

31 Εξάλλου, με τις παρατηρήσεις του επί του υπομνήματος παρεμβάσεως της Επιτροπής, το προσφεύγον ζήτησε, μεταξύ άλλων, την καταδίκη του Συμβουλίου και της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα.

32 Το Συμβούλιο ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη,

— εάν το Γενικό Δικαστήριο κρίνει την προσφυγή παραδεκτή, να την απορρίψει ως αβάσιμη,

— να καταδικάσει το προσφεύγον στα δικαστικά έξοδα.

33 Η Επιτροπή υποστηρίζει τα αιτήματα του Συμβουλίου περί απορρίψεως της προσφυγής ως απαράδεκτης ή, τούτου μη γενομένου, ως αβάσιμης και ζητεί, περαιτέρω, την καταδίκη του προσφεύγοντος στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού

Επί της ικανότητας του Front Polisario να είναι διάδικος

34 Κατά το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις του πρώτου και του δευτέρου εδαφίου, να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων των οποίων είναι αποδέκτης ή που το αφορούν άμεσα και ατομικά καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που το αφορούν άμεσα χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα.

35 Το άρθρο 44, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου της 2ας Μαΐου 1991, το οποίο ετύγχανε εφαρμογής κατά τον χρόνο καταθέσεως της προσφυγής, προέβλεπε τα εξής:

«Αν ο προσφεύγων είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, επισυνάπτει στο δικόγραφο της προσφυγής του:

α) το καταστατικό του ή πρόσφατο απόσπασμα του βιβλίου των εμπορικών εταιριών ή πρόσφατο απόσπασμα του βιβλίου των σωματείων ή κάθε άλλο στοιχείο που να αποδεικνύει την ύπαρξη του νομικού προσώπου·

β) αποδεικτικό ότι η εντολή προς τον δικηγόρο δόθηκε προσηκόντως από εκπρόσωπό του εξουσιοδοτημένο προς τούτο.»

36 Περαιτέρω, δυνάμει του άρθρου 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991, αν το δικόγραφο της προσφυγής δεν συνάδει προς τις υποχρεώσεις που απαριθμούν οι παράγραφοι 3 έως 5 του ιδίου άρθρου, ο Γραμματέας τάσσει στον προσφεύγοντα εύλογη προθεσμία για την τακτοποίηση του δικογράφου της προσφυγής ή για την προσκόμιση των εγγράφων που μνημονεύονται στις εν λόγω διατάξεις.

37 Με το δικόγραφο της προσφυγής, το προσφεύγον επισημαίνει ότι είναι «υποκείμενο του διεθνούς δικαίου που διαθέτει διεθνή νομική προσωπικότητα η οποία αναγνωρίζεται από το διεθνές δίκαιο στα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα». Περαιτέρω, υποστηρίζει, επικαλούμενο πλειάδα κειμένων τα οποία επισυνάπτει στο δικόγραφο της προσφυγής, ότι έχει «αναγνωριστεί ως εκπρόσωπος του λαού των Σαχράουι [...] από τα όργανα του ΟΗΕ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από το Βασίλειο του Μαρόκου, για τις διαπραγματεύσεις». Προσθέτει ότι τόσο το Συμβούλιο Ασφαλείας όσο και η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ αναγνώρισαν το κύρος της ειρηνευτικής συμφωνίας που συνήψε με τη Μαυριτανία τον Αύγουστο 1979 (βλ. σκέψη 13 ανωτέρω). Τέλος, επικαλείται το γεγονός ότι, σε δύο ψηφίσματα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του ζήτησε, όπως επίσης και από το Βασίλειο του Μαρόκου, να συνεργαστεί πλήρως με τη Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού, καθώς και με τον ΟΗΕ.

38 Το προσφεύγον δεν επισύναψε στο δικόγραφο της προσφυγής του τα έγγραφα που προβλέπει το άρθρο 44, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991. Κατόπιν του καθορισμού προθεσμίας από τον Γραμματέα για την τακτοποίηση του δικογράφου της προσφυγής, προσκόμισε αποσπάσματα από το καταστατικό του, εντολή προς τον δικηγόρο του δοθείσα προσηκόντως από πρόσωπο εξουσιοδοτημένο προς τούτο βάσει του εν λόγω καταστατικού, ήτοι από τον γενικό γραμματέα του, καθώς και το αποδεικτικό της εκλογής αυτού του τελευταίου. Αντιθέτως, δεν προσκόμισε συμπληρωματικά έγγραφα προκειμένου να αποδείξει ότι διέθετε νομική προσωπικότητα.

39 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Γενικό Δικαστήριο έλαβε το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας που μνημονεύεται στη σκέψη 23 ανωτέρω.

40 Το προσφεύγον, απαντώντας στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου, δήλωσε τα εξής:

«Το Front Polisario δεν έχει συσταθεί ως νομικό πρόσωπο κατά το δίκαιο ουδενός αναγνωρισμένου ή μη διεθνώς κράτους. Όπως ακριβώς ουδέν ξένο κράτος ή και η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Front Polisario δεν αντλεί τη νομική ύπαρξή του από το εσωτερικό δίκαιο κάποιου κράτους.»

41 Περαιτέρω, δήλωσε ότι αποτελούσε «υποκείμενο του δημόσιου διεθνούς δικαίου» και προσέθεσε:

«[Τ]ο Front Polisario ουδόλως υποχρεούται να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ως προς την ίδρυσή του κατά το εσωτερικό δίκαιο κράτους αναγνωρισμένου διεθνώς. Ενσάρκωση της κυριαρχίας του λαού των Σαχράουι, δεν μπορεί να εξαρτήσει την ύπαρξή του από την έννομη τάξη της προηγούμενης αποικιοκρατικής δυνάμεως, ήτοι από το Βασίλειο της Ισπανίας, που παραβιάζει όλες τις διεθνείς υποχρεώσεις του από τεσσαρακονταετίας, και ακόμη λιγότερο [από] την κατοχική δύναμη, ήτοι το Μαρόκο, το οποίο επιβάλλει την έννομη τάξη του δια της παράνομης χρήσεως ένοπλης βίας […]».

42 Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι το προσφεύγον «δεν απέδειξε την ύπαρξη της νομικής ικανότητάς του να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή». Κατά την άποψή του, το προσφεύγον φαίνεται να εξομοιώνει την ιδιότητά του ως εκπροσώπου του λαού της Δυτικής Σαχάρας προς τη νομική προσωπικότητα που υφίσταται αυτοδικαίως βάσει του διεθνούς δικαίου και η οποία αποτελεί χαρακτηριστικό των κυρίαρχων κρατών. Το Συμβούλιο αμφισβητεί ότι αυτές οι δύο έννοιες είναι ισοδύναμες και ότι το προσφεύγον μπορεί να εξομοιωθεί προς κράτος.

43 Το Συμβούλιο προσθέτει ότι, έστω και αν ήθελε υποτεθεί ότι το προσφεύγον έχει αναγνωριστεί ως εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα και ότι διαθέτει, εκ του λόγου αυτού, νομική προσωπικότητα, τούτο δεν συνεπάγεται αυτομάτως τη δικονομική ικανότητα να παρίσταται ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης. Κατά το Συμβούλιο, η αναγνώριση του προσφεύγοντος από τον ΟΗΕ ως εκπροσώπου του λαού της Δυτικής Σαχάρας του δίνει, το πολύ, τη δυνατότητα να συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις που αφορούν το καθεστώς της Δυτικής Σαχάρας τις οποίες διεξάγει ο ΟΗΕ και να αποτελεί, μαζί με το Βασίλειο του Μαρόκου, συνομιλητή του για τον σκοπό αυτόν. Αντιθέτως, η αναγνώριση αυτή δεν του παρέχει τη δυνατότητα να είναι διάδικος ενώπιον των εκτός πλαισίου του ΟΗΕ δικαστηρίων τα οποία δεν έχουν την αρμοδιότητα να επιλύσουν τη διεθνή διαφορά που το αντιπαραθέτει προς το Βασίλειο του Μαρόκου.

44 Η Επιτροπή δηλώνει ότι δεν αμφισβητεί «την ιδιότητα του εκπροσώπου του λαού των Σαχράουι που έχει το Front Polisario και η οποία του έχει αναγνωριστεί από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ».

45 Εντούτοις, προσθέτει:

«[Η] νομική προσωπικότητα του Front Polisario είναι αμφισβητήσιμη. Ως εκπρόσωπος του λαού των Σαχράουι μπορεί να θεωρηθεί ότι διαθέτει, το πολύ, λειτουργική και μεταβατική νομική προσωπικότητα.»

46 Υπό το πρίσμα των επιχειρημάτων των διαδίκων, κατ' αρχάς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, εν προκειμένω, δεν τίθεται ζήτημα καθορισμού ούτε κατά πόσον το Front Polisario μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα» ούτε ακόμη κατά πόσον ένας τέτοιος χαρακτηρισμός, ακόμη και αν ήθελε υποτεθεί ότι είναι ακριβής, αρκεί προκειμένου να του παράσχει νομική προσωπικότητα. Το ζήτημα το οποίο το Γενικό Δικαστήριο καλείται να επιλύσει είναι κατά πόσον το Front Polisario μπορεί να είναι διάδικος ενώπιόν του προκειμένου να ζητήσει, δυνάμει του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

47 Ακολούθως, πρέπει να τονιστεί ότι από το γράμμα του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ συνάγεται ότι μόνον τα φυσικά πρόσωπα και οι οντότητες με νομική προσωπικότητα μπορούν να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει της διατάξεως αυτής. Έτσι, με την απόφασή του της 27ης Νοεμβρίου 1984, Bensider κ.λπ. κατά Επιτροπής (50/84, Συλλογή, EU:C:1984:365, σκέψη 9), το Δικαστήριο της

Ευρωπαϊκής Ένωσης απέρριψε ως απαράδεκτη προσφυγή εκ του λόγου ότι είχε ασκηθεί από εμπορική εταιρεία η οποία, κατά τον χρόνο της καταθέσεως του δικογράφου της εν λόγω προσφυγής, δεν είχε ακόμη αποκτήσει νομική προσωπικότητα.

48 Ωστόσο, με την απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1982, Groupement des Agences de voyages κατά Επιτροπής (135/81, Συλλογή, EU:C:1982:371, σκέψη 10), το Δικαστήριο τόνισε ότι η έννοια «νομικό πρόσωπο» που περιέχεται στο άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, δεν συνέπιπτε κατ' ανάγκην με τις αντίστοιχες έννοιες που απαντούν στις διάφορες έννομες τάξεις των κρατών μελών. Έτσι, στην υπόθεση επί της οποίας εξεδόθη η απόφαση αυτή, το Δικαστήριο δέχθηκε το παραδεκτό προσφυγής ασκηθείσας από «περιστασιακή ένωση δέκα πρακτορείων ταξιδίων πού συνηνώθησαν για να μετάσχουν από κοινού σ[ε] διαγωνισμό» κατά αποφάσεως της Επιτροπής να αποκλείσει την ένωση αυτή από τον διαγωνισμό. Το Δικαστήριο τόνισε συναφώς ότι η ίδια η Επιτροπή είχε αναγνωρίσει την εγκυρότητα της προσφοράς που είχε υποβάλει η εν λόγω ένωση και την είχε απορρίψει κατόπιν συγκριτικής εξετάσεως του συνόλου των επιχειρήσεων που είχαν υποβάλει προσφορές. Ως εκ τούτου, κατά το Δικαστήριο, η Επιτροπή δεν μπορούσε να αμφισβητήσει την ικανότητα να είναι διάδικος οντότητα στην οποία είχε επιτρέψει να συμμετάσχει στον διαγωνισμό και στην οποία είχε απευθύνει απορριπτική απόφαση κατόπιν συγκριτικής εξετάσεως του συνόλου των διαγωνιζομένων (απόφαση Groupement des Agences de voyages κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, EU:C:1982:371, σκέψεις 9 έως 12).

49 Ομοίως, με τις αποφάσεις της 8ης Οκτωβρίου 1974, Ένωση syndicale — Service public européen κ.λπ. κατά Συμβουλίου (175/73, Συλλογή, EU:C:1974:95, σκέψεις 9 έως 17) και Syndicat général du personnel des organismes européens κατά Επιτροπής (18/74, Συλλογή, EU:C:1974:96, σκέψεις 5 έως 13), το Δικαστήριο απαρίθμησε ορισμένα στοιχεία, ήτοι, πρώτον, το γεγονός ότι οι υπάλληλοι της Ένωσης απολαύουν του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι και μπορούν, μεταξύ άλλων, να είναι μέλη συνδικαλιστικών ή επαγγελματικών ενώσεων, δεύτερον, το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες σε αυτές τις δύο υποθέσεις ήσαν συνδικάτα που εκπροσωπούσαν σημαντικό αριθμό υπαλλήλων και εργαζομένων των οργάνων της Ένωσης, τρίτον, το γεγονός ότι τα καταστατικά τους και η εσωτερική δομή τους ήσαν τέτοια ώστε να τους διασφαλίζουν την αναγκαία αυτονομία δράσεως ως υπεύθυνων οντοτήτων στις έννομες σχέσεις και, τέταρτον, το γεγονός ότι η Επιτροπή τις είχε αναγνωρίσει ως συνομιλητές επ' ευκαιρία των διαπραγματεύσεων, προκειμένου να καταλήξει ότι δεν ήταν δυνατό να μη γίνει δεκτή η ικανότητά τους να είναι διάδικοι ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης δια της ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως τηρουμένων των προϋποθέσεων του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

50 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, με την απόφασή του της 18ης Ιανουαρίου 2007, PKK και KNK κατά Συμβουλίου (C-229/05 P, Συλλογή, EU:C:2007:32, σκέψεις 109 έως 112), το Δικαστήριο δέχθηκε το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως ασκηθείσα από οντότητα που είχε αποτελέσει το αντικείμενο περιοριστικών μέτρων στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως της τρομοκρατίας, χωρίς να υπεισέλθει στην εξέταση του ζητήματος εάν η οντότητα αυτή είχε νομική προσωπικότητα. Υπενθυμίζοντας τη νομολογία κατά την οποία η Ένωση είναι Ένωση δικαίου, το Δικαστήριο τόνισε ότι, εάν ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε ότι η εν λόγω οντότητα είχε υπόσταση σε βαθμό επαρκή για να αποτελέσει το αντικείμενο των επίμαχων περιοριστικών μέτρων, η συνέπεια και η δικαιοσύνη επέβαλλαν να γίνει δεκτό ότι η εν λόγω οντότητα έχει την ικανότητα να προσβάλει την απόφαση αυτή. Οποιοδήποτε άλλο συμπέρασμα θα είχε ως αποτέλεσμα τη δυνατότητα εγγραφής μιας οργανώσεως στον επίδικο κατάλογο χωρίς να της παρέχεται η δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής κατά της εγγραφής αυτής.

51 Εντούτοις, μολονότι η προπαρατεθείσα νομολογία καταδεικνύει ότι τα δικαστήρια της Ένωσης μπορούν να δεχθούν ότι έχει την ικανότητα να είναι διάδικος ενώπιόν τους οντότητα που δεν έχει ικανότητα δικαίου ανάλογη προς αυτήν που αναγνωρίζει το δίκαιο κράτους μέλους ή τρίτης χώρας, και μάλιστα που δεν διαθέτει νομική προσωπικότητα βάσει του δικαίου αυτού, ωστόσο πρέπει να τονιστεί ότι, με τη διάταξη του της 14ης Νοεμβρίου 1963, Lassalle κατά Κοινοβουλίου (15/63, Συλλογή, EU:C:1963:47, σ. 97, 100), το Δικαστήριο τόνισε ότι τα στοιχεία που αποτελούσαν τη βάση της ικανότητας ενός προσώπου να είναι διάδικος ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης περιελάμβαναν, μεταξύ άλλων, κάποιου είδους αυτονομία και ευθύνη, έστω και σε περιορισμένο

βαθμό, και απέρριψε αίτηση παρεμβάσεως υποβληθείσα από την επιτροπή προσωπικού του Κοινοβουλίου η οποία, κατά την εκτίμησή του, δεν πληρούσε τα κριτήρια αυτά. Την προσέγγιση αυτή απηχεί επίσης η νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 49 ανωτέρω, στον βαθμό που εξηγεί τη διαπίστωση του Δικαστηρίου ότι τα καταστατικά και η εσωτερική δομή των συνδικαλιστικών οργανώσεων που είχαν ασκήσει τις προσφυγές στις εν λόγω υποθέσεις τους διασφάλιζαν την αναγκαία αυτονομία δράσεως ως υπεύθυνων οντοτήτων στο πλαίσιο των έννομων σχέσεων.

52 Υπό το πρίσμα της νομολογίας αυτής, πρέπει να συναχθεί ότι, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, οντότητα που δεν διαθέτει νομική προσωπικότητα κατά το δίκαιο κράτους μέλους ή τρίτης χώρας μπορεί εντούτοις να θεωρηθεί ως «νομικό πρόσωπο», κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή ακυρώσεως βάσει της διατάξεως αυτής (βλ., κατά την έννοια αυτή, αποφάσεις Groupement des Agences de voyages κατά Επιτροπής, σκέψη 48 ανωτέρω, EU:C:1982:371, σκέψεις 9 έως 12, και PKK και KNK κατά Συμβουλίου, σκέψη 50 ανωτέρω, EU:C:2007:32, σκέψεις 109 έως 112). Τούτο συμβαίνει μεταξύ άλλων στην περίπτωση κατά την οποία, με τις πράξεις και τις ενέργειές τους, η Ένωση και τα όργανά της εκλαμβάνουν την εν λόγω οντότητα ως διακριτό υποκείμενο που μπορεί να έχει δικά του δικαιώματα ή να υπόκειται σε υποχρεώσεις ή σε περιορισμούς.

53 Εντούτοις, τούτο προϋποθέτει ότι η εν λόγω οντότητα έχει καταστατικό και εσωτερική δομή που της διασφαλίζουν την αναγκαία αυτοτέλεια προκειμένου να δρα ως υπεύθυνη οντότητα στις έννομες σχέσεις (βλ., κατά την έννοια αυτή, διάταξη Lassalle κατά την Κοινοβουλίου, σκέψη 51 ανωτέρω, EU:C:1963:47, σ. 100, αποφάσεις Union syndicale — Service public européen κ.λπ. κατά Συμβουλίου, σκέψη 49 ανωτέρω, EU:C:1974:95, σκέψεις 9 έως 17, και Syndicat général du personnel des organismes européens κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, EU:C:1974:96, σκέψεις 5 έως 13).

54 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προαναφερθείσες στη σκέψη 53 ανωτέρω προϋποθέσεις πληρούνται όσον αφορά το Front Polisario. Πράγματι, αυτό έχει το δικό του καταστατικό, αντίγραφο του οποίου προσκόμισε, καθώς και σταθερή εσωτερική δομή, διαθέτει μεταξύ άλλων γενικό γραμματέα ο οποίος έδωσε εντολή στο συμβούλιό του προκειμένου να ασκηθεί η υπό κρίση προσφυγή. Κατά πάσα πιθανότητα, η δομή αυτή του παρέχει τη δυνατότητα να δρα ως υπεύθυνη οντότητα στις έννομες σχέσεις, και τούτο κατά μείζονα λόγο αφού, όπως μαρτυρούν τα διάφορα κείμενα που αυτό επικαλείται, συμμετείχε σε διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν υπό την αιγίδα του ΟΗΕ και μάλιστα υπέγραψε ειρηνευτική συμφωνία με διεθνώς αναγνωρισμένο κράτος, ήτοι με τη Ισλαμική Δημοκρατία της Μαυριτανίας.

55 Όσον αφορά τις εκτιμήσεις που παρατίθενται στη σκέψη 52 ανωτέρω, είναι βεβαίως ακριβές ότι το Front Polisario δεν απετέλεσε το αντικείμενο πράξεων της Ένωσης ή των οργάνων της παρεμφερούς φύσεως με αυτές που απετέλεσαν το αντικείμενο των υποθέσεων επί των οποίων εξεδόθησαν οι αποφάσεις Groupement des Agences de voyages κατά Επιτροπής, σκέψη 48 ανωτέρω (EU:C:1982:371), και PKK και KNK κατά Συμβουλίου, σκέψη 50 ανωτέρω (EU:C:2007:32). Τα δύο ψηφίσματα του Κοινοβουλίου που αυτό επικαλείται (βλ. σκέψη 37 ανωτέρω) έχουν διαφορετικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι δεν παράγουν, τουλάχιστον έναντι αυτού, δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα.

56 Είναι επίσης ακριβές ότι, όπως συνάγεται από τα στοιχεία που συνοψίστηκαν στις σκέψεις 1 έως 16 ανωτέρω, η Δυτική Σαχάρα αποτελεί περιοχή της οποίας το διεθνές καθεστώς είναι επί του παρόντος αδιευκρίνιστο. Τόσο το Βασίλειο του Μαρόκου όσο και το προσφεύγον διεκδικούν την περιοχή αυτή και ο ΟΗΕ εργάζεται από μακρού για την εξεύρεση ειρηνικής λύσεως στη διαφορά αυτή. Όπως προκύπτει από τα έγγραφα του Συμβουλίου και της Επιτροπής, τόσο η Ένωση όσο και τα κράτη μέλη της απέχουν από οποιαδήποτε παρέμβαση και από την παροχή στηρίξεως σε κάποιους από τους εμπλεκομένους στο πλαίσιο της διαφοράς αυτής και, ενδεχομένως, θα αποδεχθούν οποιαδήποτε λύση είναι σύμφωνη προς το διεθνές δίκαιο, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Συναφώς, η Επιτροπή προσθέτει ότι στηρίζει τις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ προκειμένου να επιτευχθεί δίκαιη, βιώσιμη

και αμοιβαίως αποδεκτή πολιτική λύση η οποία θα επιτρέψει την αυτοδιάθεση του λαού της Δυτικής Σαχάρας. Συνεχίζει επισημαίνοντας ότι, «[ε]ν αναμονή, η Δυτική Σαχάρα εξακολουθεί να είναι μια μη αυτόνομη περιοχή η οποία διοικείται de facto από το Βασίλειο του Μαρόκου».

57 Πρώτον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το προσφεύγον είναι ένα από τα εμπλεκόμενα μέρη στη διαφορά η οποία αφορά την τύχη αυτής της μη αυτόνομης περιοχής και, ως εμπλεκόμενο μέρος στη διαφορά αυτή, γίνεται ονομαστική μνεία σε αυτό στα συναφή κείμενα, περιλαμβανομένων των ψηφισμάτων του Κοινοβουλίου που παρατίθενται στη σκέψη 37 ανωτέρω.

58 Δεύτερον, επιβάλλεται επίσης η διαπίστωση ότι, επί του παρόντος, είναι αδύνατο για το Front Polisario να συσταθεί επισήμως ως νομικό πρόσωπο του δικαίου της Δυτικής Σαχάρας, δεδομένου ότι το δίκαιο αυτό είναι εισέτι ανύπαρκτο. Μολονότι είναι ακριβές ότι, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, το Βασίλειο του Μαρόκου διοικεί de facto το σύνολο του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας, εντούτοις πρόκειται για μια πραγματική κατάσταση στην οποία αντιτίθεται το Front Polisario και η οποία, ακριβώς, αποτελεί την αιτία της διαφοράς μεταξύ αυτού και του Βασιλείου του Μαρόκου, την οποία επιχειρεί να επιλύσει ο ΟΗΕ. Θα ήταν βεβαίως εφικτό για το Front Polisario να συσταθεί ως νομικό πρόσωπο βάσει του δικαίου κάποιας τρίτης χώρας, ωστόσο ούτε η ενέργεια αυτή μπορεί να απαιτηθεί από αυτό.

59 Τρίτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή αναγνωρίζουν και αυτά ότι το διεθνές καθεστώς και η νομική κατάσταση της Δυτικής Σαχάρας παρουσιάζουν τις ιδιαιτερότητες οι οποίες μνημονεύονται στη σκέψη 58 ανωτέρω και φρονούν ότι το οριστικό καθεστώς της περιοχής αυτής και, ως εκ τούτου, το δίκαιο που πρέπει να εφαρμόζεται σε αυτήν πρέπει να καθοριστούν στο πλαίσιο ειρηνευτικής διαδικασίας υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Ωστόσο, ακριβώς ο ΟΗΕ είναι αυτός ο οποίος θεωρεί το Front Polisario ως μέρος του οποίου η συμμετοχή είναι ουσιαστικής σημασίας για μια τέτοια διαδικασία.

60 Λαμβανομένων υπόψη αυτών των εξαιρετικά ιδιότυπων περιστάσεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Front Polisario πρέπει να θεωρηθεί ως «νομικό πρόσωπο», κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και ότι μπορεί να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, μολονότι δεν διαθέτει νομική προσωπικότητα κατά το δίκαιο κράτους μέλους ή τρίτης χώρας. Πράγματι, όπως τούτο επισημάνθηκε ανωτέρω, δεν θα μπορούσε να διαθέτει μια τέτοια προσωπικότητα παρά μόνο βάσει του δικαίου της Δυτικής Σαχάρας η οποία, εντούτοις, προς το παρόν, δεν αποτελεί κράτος αναγνωριζόμενο από την Ένωση και τα κράτη μέλη της ούτε διαθέτει το δικό της δίκαιο.

Επί του άμεσου και ατομικού επηρεασμού του Front Polisario από την προσβαλλόμενη απόφαση

61 Το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση το θίγει ατομικώς «λόγω νομικών ιδιοτήτων που του προσιδιάζουν, διότι είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος του [λ]αού των [Σ]αχράουι, αναγνωριζόμενος ως τέτοιος από τον ΟΗΕ και την Ένωση». Προσθέτει ότι «είναι το μόνο που μπορεί να εκπροσωπεί τον λαό ο οποίος ζει» επί του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας.

62 Προσθέτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση «παράγει άμεσα αποτελέσματα επί της νομικής καταστάσεως του λαού των Σαχράουι, διότι δεν καταλείπει καμία εξουσία εκτιμήσεως στα κράτη μέλη ως προς την εφαρμογή» της συμφωνίας που αυτή αφορά. Κατά το προσφεύγον, η εφαρμογή της συμφωνίας αυτής δεν απαιτεί από τα κράτη μέλη τη λήψη εφαρμοστικών μέτρων και κάθε κράτος μέλος, το Βασίλειο του Μαρόκου και κάθε επιχείρηση μπορούν να επικαλεστούν το άμεσο αποτέλεσμα της προσβαλλομένης αποφάσεως.

63 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αμφισβητεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά άμεσα και ατομικά το προσφεύγον.

64 Ως προς το κατά πόσον η προσβαλλόμενη απόφαση το αφορά άμεσα, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι δυσχερώς μπορεί να γίνει αντιληπτό με ποιον τρόπο η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία αφορά τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας μεταξύ της Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου, θα μπορούσε να παράγει άμεσα αποτελέσματα επί της νομικής καταστάσεως του προσφεύγοντος. Κατά την άποψή του, η απόφαση αυτή δεν μπορεί, λόγω της φύσεώς της, να παράγει έννομα αποτελέσματα σε σχέση με τρίτους, διότι το μόνο που εκφράζει είναι η έγκριση, εξ ονόματος της Ένωσης, μιας διεθνούς συμφωνίας. Τα έννομα αποτελέσματά της δεν παράγονται παρά μόνον έναντι της Ένωσης και των οργάνων της και όχι έναντι τρίτων προσώπων.

65 Ως προς το κατά πόσον η προσβαλλόμενη απόφαση το αφορά ατομικώς, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως αντικείμενο τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ του Βασιλείου του Μαρόκου και της Ένωσης και αφορά ατομικώς μόνον αυτά τα δύο υποκείμενα.

66 Προσθέτει ότι η ύπαρξη διαφοράς μεταξύ του προσφεύγοντος και του Βασιλείου του Μαρόκου δεν συνδέεται με την προσβαλλόμενη απόφαση ούτε επηρεάζεται με κανέναν άλλον τρόπο από τη συμφωνία που έχει συναφθεί δυνάμει αυτής.

67 Πρέπει εξάλλου να υπομνησθεί ότι το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προβλέπει δύο περιπτώσεις στις οποίες αναγνωρίζεται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έννομο συμφέρον να ασκήσει προσφυγή κατά πράξεως της οποίας δεν είναι αποδέκτης. Αφ' ενός, προσφυγή μπορεί να ασκηθεί υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω πράξη αφορά το πρόσωπο άμεσα και ατομικά. Αφ' ετέρου, το εν λόγω πρόσωπο μπορεί να ασκήσει προσφυγή κατά κανονιστικής πράξεως η οποία δεν περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα εάν η πράξη αυτή το αφορά άμεσα (αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Telefónica κατά Επιτροπής, C-274/12 P, Συλλογή, EU:C:2013:852, σκέψη 19, και της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Stichting Woonlinie κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-133/12 P, Συλλογή, EU:C:2014:105, σκέψη 31).

68 Κατά τη νομολογία, ο όρος «κανονιστική πράξη» κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ πρέπει να νοηθεί ότι αφορά κάθε πράξη γενικής ισχύος πλην των νομοθετικών πράξεων (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2013, Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-583/11 P, Συλλογή, EU:C:2013:625, σκέψεις 60 και 61).

69 Η διάκριση μεταξύ νομοθετικής και κανονιστικής πράξεως κατά τη Συνθήκη ΛΕΕ στηρίζεται στο κριτήριο της, νομοθετικής ή μη, διαδικασίας που κατέληξε στην έκδοσή της (διάταξη της 6ης Σεπτεμβρίου 2011, Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, T-18/10, Συλλογή, EU:T:2011:419, σκέψη 65).

70 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 289, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ διευκρινίζει ότι οι νομικές πράξεις που εκδίδονται με νομοθετική διαδικασία αποτελούν νομοθετικές πράξεις. Γίνεται διάκριση μεταξύ της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας η οποία, όπως υπενθυμίζει το άρθρο 289, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ορίζεται στο άρθρο 294 ΣΛΕΕ, και των ειδικών νομοθετικών διαδικασιών. Συναφώς, το άρθρο 289, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ ορίζει ότι, στις ειδικές περιπτώσεις που προβλέπουν οι Συνθήκες, η έκδοση, μεταξύ άλλων, αποφάσεως από το Συμβούλιο με τη συμμετοχή του Κοινοβουλίου συνιστά ειδική νομοθετική διαδικασία.

71 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από το προοίμιό της, η προσβαλλόμενη απόφαση εξεδόθη βάσει της διαδικασίας που ορίζει το άρθρο 218, παράγραφος 6, στοιχείο α', ΣΛΕΕ, που προβλέπει ότι το Συμβούλιο, μετά από πρόταση του διαπραγματευτή, εν προκειμένω της Επιτροπής, εκδίδει απόφαση για τη σύναψη της συμφωνίας μετά από έγκριση του Κοινοβουλίου. Η διαδικασία αυτή πληροί τα κριτήρια που ορίζει το άρθρο 289, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και συνιστά, ως εκ τούτου, ειδική νομοθετική διαδικασία.

72 Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι νομοθετική πράξη και, εκ του λόγου αυτού, δεν αποτελεί κανονιστική πράξη. Ως εκ τούτου, κρίσιμη εν προκειμένω είναι η πρώτη από τις δύο περιπτώσεις που εξετάστηκαν στη σκέψη 67 ανωτέρω. Ως εκ τούτου, και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το προσφεύγον δεν είναι αποδέκτης της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκειμένου η παρούσα προσφυγή να είναι παραδεκτή, πρέπει να αποδειχθεί ότι η εν λόγω απόφαση το αφορά άμεσα και ατομικά.

73 Προκειμένου να εξεταστεί το ζήτημα αυτό, πρέπει να προσδιοριστεί εάν η συμφωνία της οποίας η σύναψη εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση εφαρμόζεται ή όχι στο έδαφος της Δυτικής Σαχάρας, στον βαθμό που η προσβαλλόμενη πράξη μπορεί να αφορά άμεσα και ατομικά το προσφεύγον λόγω της ιδιότητάς του ως εμπλεκομένου μέρους στη διαδικασία για τη διευθέτηση της τύχης της εν λόγω περιοχής (βλ. σκέψη 57 ανωτέρω) και της αξιώσεώς του να αποτελεί τον νόμιμο εκπρόσωπο του λαού των Σαχράουι (βλ. σκέψη 61 ανωτέρω).

74 Συναφώς, το Συμβούλιο και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι, δυνάμει του άρθρου της 94, η Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο εφαρμόζεται στο έδαφος του Βασιλείου του Μαρόκου. Κατά το Συμβούλιο, καθώς το άρθρο αυτό δεν ορίζει το έδαφος του Βασιλείου του Μαρόκου, η Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο δεν προδικάζει το νομικό καθεστώς της Δυτικής Σαχάρας και επ' ουδενί συνεπάγεται την επίσημη αναγνώριση των δικαιωμάτων τα οποία το Βασίλειο του Μαρόκου εγείρει έναντι αυτής της περιοχής. Ουδεμία διάταξη της προσβαλλομένης αποφάσεως, ή της συμφωνίας που ενεκρίθη με αυτή, προέβλεπε ότι το πεδίο εφαρμογής αυτής της τελευταίας θα εξετείνετο και επί της Δυτικής Σαχάρας.

75 Η Επιτροπή υπενθυμίζει συναφώς το περιεχόμενο της διακηρύξεως σχετικά με τις αρχές του διεθνούς δικαίου οι οποίες αφορούν τις φιλικές σχέσεις και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών συμφώνως προς τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, που ενεκρίθη με τον ψήφισμα 2625 (XXV) της Γενικής Συνελεύσεως του ΟΗΕ, της 24ης Οκτωβρίου 1970, κατά την οποία «[τ]ο έδαφος αποικίας ή άλλης μη αυτόνομης περιοχής έχει, δυνάμει του [Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών], χωριστό και διακριτό καθεστώς από αυτό του εδάφους της χώρας η οποία ασκεί τη διοίκηση επ' αυτού» και κατά την οποία «αυτό το χωριστό και διακριτό καθεστώς δυνάμει του [εν λόγω] Χάρτη υφίσταται για όσο χρονικό διάστημα ο λαός της αποικίας ή της μη αυτόνομης περιοχής δεν ασκεί το δικαίωμά του αυτοδιαθέσεως συμφώνως προς τον Χάρτη [των Ηνωμένων Εθνών] και, ειδικότερα, συμφώνως προς τις αρχές και τους σκοπούς του». Εντεύθεν συνάγεται, κατά την Επιτροπή, ότι μια μη αυτόνομη περιοχή δεν αποτελεί μέρος της δυνάμεως που ασκεί την διοίκηση επ' αυτής, αλλά έχει διακριτό καθεστώς υπό το πρίσμα του διεθνούς δικαίου. Οι διεθνείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί από την δύναμη που ασκεί τη διοίκηση σε μη αυτόνομη περιοχή δεν εφαρμόζονται στην περιοχή αυτή, πλην ρητής επεκτάσεως. Η Επιτροπή υποστηρίζει έτσι ότι, εν προκειμένω, ελλείψει μιας τέτοιας επεκτάσεως, η Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο δεν εφαρμόζεται στα προϊόντα που προέρχονται από το Βασίλειο του Μαρόκου, χώρα η οποία, κατά το διεθνές δίκαιο, δεν περιλαμβάνει τη Δυτική Σαχάρα.

76 Το Front Polisario ανταπαντά ότι το Βασίλειο του Μαρόκου δεν διοικεί τη Δυτική Σαχάρα δυνάμει του άρθρου 73 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, αλλά την κατέχει στρατιωτικώς. Από την άποψη του ΟΗΕ, το Βασίλειο της Ισπανίας εξακολουθεί να είναι η δύναμη που ασκεί τη διοίκηση στην Δυτική Σαχάρα. Το Βασίλειο του Μαρόκου αποτελεί κατοχική δύναμη κατά την έννοια του ανθρωπιστικού διεθνούς δικαίου.

77 Το Front Polisario προσθέτει ότι το Βασίλειο του Μαρόκου εφάρμοζε στη Δυτική Σαχάρα τις συμφωνίες που είχε συνάψει με την Ένωση, περιλαμβανομένης της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο. Κατά την άποψή του, επρόκειτο για ένα παγκοίνως γνωστό γεγονός, το οποίο ήταν σε γνώση τόσο του Συμβουλίου όσο και της Επιτροπής. Το Front Polisario επικαλείται διάφορα στοιχεία προς στήριξη της απόψεώς του αυτής.

78 Πρώτον, επικαλείται την κοινή απάντηση που δόθηκε από την Ύπατη Εκπρόσωπο της Ένωσης για τις Εξωτερικές Υποθέσεις και την Πολιτική Ασφάλειας, αντιπρόεδρο της Επιτροπής, Catherine Ashton, εξ ονόματος της Επιτροπής στις γραπτές ερωτήσεις τις οποίες έθεσαν τα μέλη του Κοινοβουλίου με στοιχεία αναφοράς E-001004/11, P-001023/11 και E-002315/11 (ΕΕ 2011, C 286 E, σ. 1).

79 Δεύτερον, υποστηρίζει ότι, όπως προκύπτει από διάφορα έγγραφα που είναι διαθέσιμα στον δικτυακό τόπο της Γενικής Διευθύνσεως (ΓΔ) «Υγεία και ασφάλεια των τροφίμων» της Επιτροπής, μετά τη σύναψη της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο, το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων, που υπάγεται σε αυτήν τη ΓΔ, πραγματοποίησε πολλές επισκέψεις στη Δυτική Σαχάρα προκειμένου να βεβαιωθεί ότι οι μαροκινές αρχές συμμορφώνονταν προς τους κανόνες δημόσιας υγείας που είχε θεσπίσει η Ένωση.

80 Τρίτον, υποστηρίζει ότι ο κατάλογος με τους Μαροκινούς εξαγωγείς που εγκρίνονταν βάσει της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο, ο οποίος δημοσιεύθηκε στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής, περιλαμβάνει, εν συνόλω, 140 επιχειρήσεις οι οποίες είναι εγκατεστημένες στη Δυτική Σαχάρα.

81 Κληθέν, στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, να υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί των ανωτέρω ισχυρισμών του Front Polisario, το Συμβούλιο επισήμανε ότι υποστηρίζει πλήρως τις προσπάθειες του ΟΗΕ για την εξεύρεση σταθερής και βιώσιμης λύσεως στο ζήτημα της Δυτικής Σαχάρας και ότι ουδέποτε κάποιο όργανο της Ένωσης είχε αναγνωρίσει είτε de facto είτε de jure την ύπαρξη οποιουδήποτε είδους μαροκινής κυριαρχίας επί του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας.

82 Εντούτοις, κατά το Συμβούλιο, τα όργανα της Ένωσης δεν μπορούν να αγνοούν την πραγματικότητα, ήτοι ότι το Βασίλειο του Μαρόκου αποτελεί τη δύναμη που ασκεί de facto τη διοίκηση στη Δυτική Σαχάρα. Επομένως, όσον αφορά το έδαφος της Δυτικής Σαχάρας, τούτο σημαίνει ότι η Ένωση πρέπει να απευθύνεται στις μαροκινές αρχές, τις μόνες που μπορούν να εφαρμόσουν τις διατάξεις της συμφωνίας στην περιοχή αυτή, διαφυλαττομένων των συμφερόντων και των δικαιωμάτων του λαού των Σαχράουι. Το γεγονός αυτό δεν συνεπάγεται αναγνώριση, είτε de facto είτε de jure, οποιασδήποτε μορφής κυριαρχίας του Βασιλείου του Μαρόκου επί του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας.

83 Η δε Επιτροπή τόνισε, μεταξύ άλλων, στην ίδια συνάφεια, ότι από την κοινή απάντηση στις γραπτές ερωτήσεις που είχαν θέσει τα μέλη του Κοινοβουλίου με στοιχεία αναφοράς E-1004/11, P-1023/11 και E-2315/11 συναγόταν ότι οι εξαγωγές της Δυτικής Σαχάρας απήλαυον «εκ των πραγμάτων» (και όχι εκ του νόμου) εμπορικών προτιμήσεων και υπενθύμισε τις υποχρεώσεις του Βασιλείου του Μαρόκου ως «δυνάμεως [που ασκεί τη διοίκηση] εκ των πραγμάτων» μιας μη αυτόνομης περιοχής. Κατά την Επιτροπή, τούτο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά κάποιου είδους αναγνώριση ούτε της προσαρτήσεως της Δυτικής Σαχάρας στο Βασίλειο του Μαρόκου ούτε της μαροκινής κυριαρχίας επί της περιοχής αυτής.

84 Ως προς τα έγγραφα που μνημονεύονται στη σκέψη 79 ανωτέρω, η Επιτροπή επισήμανε ότι επρόκειτο για αναφορές αμιγώς τεχνικού χαρακτήρα του Γραφείου της Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων. Προσέθεσε ότι τέτοιου είδους υγειονομικές επιθεωρήσεις ήσαν αναγκαίες για κάθε προϊόν προοριζόμενο να εισαχθεί στην Ένωση είτε εμπίπτει είτε όχι σε Συμφωνία Συνδέσεως. Σε περίπτωση μη διενέργειάς τους, κανένα προϊόν δεν μπορεί να εξαχθεί προς την Ένωση από την εν λόγω περιοχή, πράγμα το οποίο δεν είναι προς όφελος των συμφερόντων των τοπικών πληθυσμών. Το γεγονός ότι οι αναφορές αυτές χαρακτηρίζουν τη μαροκινή αρχή ως «αρμόδια» απηχεί απλώς τη θέση του Βασιλείου του Μαρόκου ως δυνάμεως που ασκεί εκ των πραγμάτων τη διοίκηση στη Δυτική Σαχάρα και ουδόλως συνεπάγεται αναγνώριση της κυριαρχίας του.

85 Κατά την Επιτροπή, το Front Polisario δεν μπορεί να προβάλει στα σοβαρά την αξίωση, σε ζητήματα δημόσιας υγείας στη Δυτική Σαχάρα, να υποχρεούται το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων να το αντιμετωπίζει ως αποκλειστικό συνομιλητή εκτός και αν επιθυμεί τον αποκλεισμό

οποιασδήποτε εξαγωγής από το έδαφος της Δυτικής Σαχάρας. Το Front Polisario ουδεμία πραγματική εξουσία ασκεί επί του εν λόγω εδάφους και δεν είναι σε θέση να παράσχει διαβεβαιώσεις ότι οι εξαγωγές συμμορφώνονται προς τους κανόνες της δημόσιας υγείας.

86 Τέλος, η Επιτροπή επιβεβαίωσε κατ' ουσίαν ότι στον κατάλογο εγκεκριμένων εξαγωγέων που μνημονεύεται στη σκέψη 80 ανωτέρω περιλαμβάνονται επιχειρήσεις εγκατεστημένες στη Δυτική Σαχάρα. Εντούτοις, τόνισε ότι, για «λόγους ευκολίας», ο εν λόγω κατάλογος αναφερόταν στις περιοχές όπως αυτές ορίζονται από το Βασίλειο του Μαρόκου, χωρίς τούτο να συνιστά ένδειξη οποιασδήποτε μορφής αναγνωρίσεως τυχόν προσαρτήσεως.

87 Κατά τα λοιπά, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, τόσο το Συμβούλιο όσο και η Επιτροπή τόνισαν, απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, ότι η συμφωνία την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση εφαρμοζόταν de facto στο έδαφος της Δυτικής Σαχάρας. Η δήλωση αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζητήσεως.

88 Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι το ζήτημα που τέθηκε στη σκέψη 73 ανωτέρω απαιτεί, εν τελευταία αναλύσει, την ερμηνεία της συμφωνίας της οποίας η σύναψη εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση.

89 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί, κατ' αρχάς, ότι συμφωνία που συνάπτεται από το Συμβούλιο με τρίτη χώρα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 217 ΣΛΕΕ και 218 ΣΛΕΕ, συνιστά, όσον αφορά την Ένωση, πράξη ενός εκ των οργάνων της, κατά την έννοια του άρθρου 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, ακολούθως δε, ότι από της θέσεως σε ισχύ μιας τέτοιας συμφωνίας οι διατάξεις της αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννομης τάξεως της Ένωσης και, τέλος, ότι, στο πλαίσιο αυτής της έννομης τάξεως, τα δικαστήρια της Ένωσης είναι αρμόδια να αποφαίνονται επί της ερμηνείας της εν λόγω συμφωνίας (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2010, Brita, C-386/08, Συλλογή, EU:C:2010:91, σκέψη 39 και παρατιθέμενη νομολογία).

90 Περαιτέρω, καθώς συνήφθη μεταξύ δύο υποκειμένων του δημόσιου διεθνούς δικαίου, η συμφωνία την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση διέπεται από το διεθνές δίκαιο και, ειδικότερα, από απόψεως ερμηνείας της, από το διεθνές δίκαιο των συνθηκών (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση Brita, σκέψη 89 ανωτέρω, EU:C:2010:91, σκέψη 39).

91 Το διεθνές δίκαιο των συνθηκών κωδικοποιήθηκε, κατ' ουσίαν, με τη Σύμβαση της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών, της 23ης Μαΐου 1969 (Συλλογή Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών, τόμος 1155, σ. 331) (στο εξής: Σύμβαση της Βιέννης).

92 Οι κανόνες που περιέχονται στη Σύμβαση της Βιέννης εφαρμόζονται επί συμφωνίας συναφθείσας μεταξύ κράτους και διεθνούς οργανισμού, όπως είναι η συμφωνία την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, στον βαθμό που οι κανόνες αυτοί αποτελούν έκφραση του εθιμικού γενικού διεθνούς δικαίου (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση Brita, σκέψη 89 ανωτέρω, EU:C:2010:91, σκέψη 41). Επομένως, η συμφωνία την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς.

93 Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι, καίτοι αυτή δεν δεσμεύει ούτε την Ένωση ούτε όλα τα κράτη μέλη, εντούτοις, σε μια σειρά διατάξεων της Συμβάσεως της Βιέννης αντανακλώνται οι αρχές του εθιμικού διεθνούς δικαίου, οι οποίοι, αυτοί καθ' εαυτούς, δεσμεύουν τα όργανα της Ένωσης και αποτελούν μέρος της έννομης τάξεώς της (βλ. απόφαση Brita, σκέψη 89 ανωτέρω, EU:C:2010:91, σκέψη 42 και παρατιθέμενη νομολογία).

94 Κατά το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης, μια συνθήκη πρέπει να ερμηνεύεται με καλή πίστη σύμφωνα με το σύνηθες νόημα που δίνεται στους όρους της συνθήκης μέσα στο γενικό τους πλαίσιο και υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού της. Συναφώς, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, συγχρόνως με το γενικό πλαίσιο, όλοι οι σχετικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου οι οποίοι εφαρμόζονται στις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σχέσεις.

95 Με την απόφαση Brita, σκέψη 89 ανωτέρω (EU:C:2010:91, σκέψεις 44 έως 53), το Δικαστήριο έκρινε ότι Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ένωσης και του κράτους του Ισραήλ εφαρμοστέα, κατά τους όρους της, «στο έδαφος του κράτους του Ισραήλ» έπρεπε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν εφαρμοζόταν στα προϊόντα καταγωγής Δυτικής Όχθης, περιοχής η οποία κείται εκτός του εδάφους του κράτους του Ισραήλ, όπως αυτό διεθνώς αναγνωρίζεται, αλλά περιλαμβάνει περιοχές στις οποίες έχουν εγκατασταθεί Ισραηλινοί έποικοι και ελέγχονται από το κράτος του Ισραήλ.

96 Εντούτοις, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό λαμβάνοντας υπόψη του, αφ' ενός, την αρχή του γενικού διεθνούς δικαίου περί δεσμευτικής ισχύος των συνθηκών μόνο σε σχέση με τα συμβαλλόμενα μέρη, κατά την οποία οι συνθήκες δεν πρέπει ούτε να βλάπτουν ούτε να ωφελούν μη συμβαλλόμενους (pacta tertiis nec nocent nec prosunt), της οποίας, κατά το Δικαστήριο, ειδικότερη έκφανση αποτελεί το άρθρο 34 της Συμβάσεως της Βιέννης, δυνάμει του οποίου μια συνθήκη δεν δημιουργεί υποχρεώσεις ή δικαιώματα για τρίτο κράτος άνευ της συναινέσεώς του (απόφαση Brita, σκέψη 89 ανωτέρω, EU:C:2010:91, σκέψη 44), και, αφ' ετέρου, το γεγονός ότι η Ένωση είχε προβεί στη σύναψη Συμφωνίας Συνδέσεως και με την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (ΟΑΠ) εξ ονόματος της Παλαιστινιακής Αρχής της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας, της τελευταίας αυτής συμφωνίας ούσης εφαρμοστέας μεταξύ άλλων, βάσει των όσων όριζε, και επί του εδάφους της Δυτικής Όχθης (απόφαση Brita, σκέψη 89 ανωτέρω, EU:C:2010:91, σκέψεις 46 και 47).

97 Οι περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως διαφέρουν, στον βαθμό που, εν προκειμένω, η Ένωση δεν συνήψε Συμφωνία Συνδέσεως για τα προϊόντα προελεύσεως Δυτικής Σαχάρας ούτε με το Front Polisario ούτε με κάποια άλλη χώρα ή οντότητα.

98 Επομένως, η συμφωνία της οποίας η σύναψη εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ερμηνευθεί συμφώνως προς το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης (βλ. σκέψη 94 ανωτέρω).

99 Συμφώνως προς το άρθρο αυτό, πρέπει να λαμβάνεται μεταξύ άλλων υπόψη το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται μια διεθνής συνθήκη όπως είναι η συμφωνία την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση. Το σύνολο των στοιχείων που παρατίθενται στις σκέψεις 77 έως 87 ανωτέρω αποτελούν μέρος του πλαισίου αυτού και αποδεικνύουν ότι τα όργανα της Ένωσης τελούσαν εν γνώσει της εφαρμογής, από τις μαροκινές αρχές, των διατάξεων της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο επί του τμήματος, επίσης, της Δυτικής Σαχάρας που ελέγχεται από το Βασίλειο του Μαρόκου και δεν αντιτάχθηκαν στην εφαρμογή αυτή. Αντιθέτως, η Επιτροπή συνεργάστηκε, εν μέρει, με τις μαροκινές αρχές με σκοπό την εφαρμογή αυτή και αναγνώρισε τα εντεύθεν αποτελέσματα, περιλαμβάνοντας τις επιχειρήσεις που ήσαν εγκατεστημένες στη Δυτική Σαχάρα μεταξύ αυτών που είχαν αναγραφεί στον μνημονευόμενο στη σκέψη 74 ανωτέρω κατάλογο.

100 Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι υφίσταται διάσταση μεταξύ των αντίστοιχων θέσεων της Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου ως προς το διεθνές καθεστώς της Δυτικής Σαχάρας. Μολονότι η θέση της Ένωσης συνοψίζεται επαρκώς και ορθώς από το Συμβούλιο και την Επιτροπή (βλ. σκέψεις 74 και 75 ανωτέρω), είναι βέβαιον ότι το Βασίλειο του Μαρόκου έχει τελείως διαφορετική αντίληψη των πραγμάτων. Κατά την άποψή του, η Δυτική Σαχάρα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εδάφους του.

101 Έτσι, στο άρθρο 94 της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο, η αναφορά στο έδαφος του Βασιλείου του Μαρόκου μπορούσε να εκληφθεί από τις μαροκινές αρχές υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει τη Δυτική Σαχάρα ή, τουλάχιστον, το σημαντικότερο τμήμα της που ελέγχεται από το Βασίλειο του Μαρόκου. Μολονότι τα όργανα της Ένωσης τελούσαν, όπως τονίστηκε, εν γνώσει της απόψεως αυτής

την οποία υποστήριζε το Βασίλειο του Μαρόκου, η Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο δεν περιλαμβάνει καμία ερμηνευτική ρήτρα και καμία άλλη διάταξη η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα να αποκλειστεί το έδαφος της Δυτικής Σαχάρας από το πεδίο εφαρμογής της.

102 Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η συμφωνία την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση συνήφθη 12 έτη μετά την έγκριση της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο και ενώ η συμφωνία αυτή είχε τεθεί σε εφαρμογή καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αυτής. Εάν τα όργανα της Ένωσης είχαν την πρόθεση να αντιταχθούν στην εφαρμογή επί της Δυτικής Σαχάρας της συμφωνίας συνδέσεως, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, θα μπορούσαν να επιμείνουν προκειμένου να περιληφθεί, στο κείμενο της συμφωνίας που ενεκρίθη με την απόφαση αυτή, ρήτρα περί αποκλεισμού μιας τέτοιας εφαρμογής. Η παράλειψή τους να το πράξουν καταδεικνύει ότι αποδέχονται, τουλάχιστον σιωπηρώς, την ερμηνεία της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο και της συμφωνίας που ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση υπό την έννοια ότι οι συμφωνίες αυτές εφαρμόζονται εξίσου και επί του τμήματος της Δυτικής Σαχάρας που ελέγχεται από το Βασίλειο του Μαρόκου.

103 Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να συναχθεί ότι η συμφωνία της οποίας η σύναψη εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, εξεταζόμενη στο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται όπως αυτό ορίστηκε ανωτέρω, εφαρμόζεται και επί του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας ή, ακριβέστερα, επί του μεγαλύτερου τμήματος της περιοχής αυτής το οποίο ελέγχεται από το Βασίλειο του Μαρόκου.

104 Αφού ληφθεί υπόψη το συμπέρασμα αυτό πρέπει εν συνεχεία να εκτιμηθεί εάν η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά άμεσα και ατομικά το Front Polisario.

105 Ως προς το κατά πόσον η προσβαλλόμενη απόφαση το αφορά άμεσα, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, προκειμένου ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο «να επηρεάζεται άμεσα» από την πράξη που αποτελεί το αντικείμενο της προσφυγής πρέπει να πληρούνται σωρευτικά δύο κριτήρια, ήτοι το επίμαχο μέτρο πρέπει, πρώτον, να επηρεάζει άμεσα τη νομική κατάσταση του εμπλεκόμενου προσώπου και, δεύτερον, να μην αφήνει καμία διακριτική ευχέρεια στους αποδέκτες του που είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του, δεδομένου ότι αυτή έχει καθαρά αυτόματο χαρακτήρα και απορρέει αποκλειστικά από αυτή καθ' εαυτήν τη ρύθμιση της Ένωσης χωρίς εφαρμογή άλλων παρεμβαλλομένων κανόνων (βλ. απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ente per le Ville Vesuviane και Ente per le Ville Vesuviane κατά Επιτροπής, C-445/07 P και C-455/07 P, Συλλογή, EU:C:2009:529, σκέψη 45 και παρατιθέμενη νομολογία).

106 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι το γεγονός, το οποίο επικαλέστηκε το Συμβούλιο (βλ. σκέψη 63 ανωτέρω), ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας μεταξύ της Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων.

107 Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, διάταξη περιεχόμενη σε συμφωνία συναφθείσα από την Ένωση και τα κράτη μέλη της με τρίτα κράτη πρέπει να θεωρείται ότι αναπτύσσει άμεσο αποτέλεσμα όταν, λαμβανομένου υπόψη του γράμματός της, του αντικειμένου και της φύσεως της συμφωνίας, επάγεται σαφή και συγκεκριμένη υποχρέωση μη εξαρτώμενη, ως προς την εκτέλεση ή τα αποτελέσματά της, από τη θέσπιση οποιασδήποτε μεταγενέστερης πράξεως (βλ. απόφαση της 8ης Μαρτίου 2011, Lesoochranárske zoskupenie, C-240/09, Συλλογή, EU:C:2011:125, σκέψη 44 και παρατιθέμενη νομολογία).

108 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η υπό μορφή ανταλλαγής επιστολών συμφωνία συναφθείσα δυνάμει της προσβαλλομένης αποφάσεως περιέχει διατάξεις που επάγονται σαφείς και συγκεκριμένες υποχρεώσεις μη εξαρτώμενες, ως προς την εκτέλεση ή τα αποτελέσματά τους, από τη θέσπιση οποιασδήποτε μεταγενέστερης πράξεως. Πρέπει να λεχθεί, εν είδει παραδείγματος, ότι το πρωτόκολλο υπ' αριθ. 1 της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο, για τα καθεστώτα που εφαρμόζονται κατά την εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ένωση γεωργικών προϊόντων, μεταποιημένων

γεωργικών προϊόντων, ψαριών και αλιευτικών προϊόντων καταγωγής Βασιλείου του Μαρόκου, περιλαμβάνει το άρθρο 2, που αντικαταστάθηκε δυνάμει της συμφωνίας την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, το οποίο προβλέπει, στην παράγραφό του 1, ότι οι δασμοί, οι οποίοι επιβάλλονται κατά την εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ένωση γεωργικών προϊόντων, μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων, ψαριών και αλιευτικών προϊόντων καταγωγής Μαρόκου, καταργούνται, πλην αντίθετων διατάξεων που περιλαμβάνονται στις παραγράφους 2 και 3 του ιδίου άρθρου για τα γεωργικά προϊόντα και στο άρθρο 5 του ιδίου πρωτοκόλλου για τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα. Πρέπει επίσης να λεχθεί ότι το πρωτόκολλο υπ' αριθ. 2 της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο, για τα καθεστώτα που εφαρμόζονται κατά την εισαγωγή στο Βασίλειο του Μαρόκου γεωργικών προϊόντων, μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων, ψαριών και αλιευτικών προϊόντων καταγωγής της Ένωσης, περιλαμβάνει το άρθρο 2, που αντικαταστάθηκε δυνάμει της εγκριθείσας με την προσβαλλόμενη απόφαση συμφωνίας το οποίο περιέχει ειδικές δασμολογικές διατάξεις, εφαρμοστέες στις εισαγωγές στο Βασίλειο του Μαρόκου γεωργικών προϊόντων, μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων, ψαριών και αλιευτικών προϊόντων καταγωγής της Ένωσης.

109 Οι διατάξεις αυτές παράγουν αποτελέσματα επί της νομικής καταστάσεως του συνόλου του εδάφους επί του οποίου εφαρμόζεται η συμφωνία (και, ως εκ τούτου, επί του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας που ελέγχεται από το Βασίλειο του Μαρόκου), υπό την έννοια ότι καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες γεωργικά και αλιευτικά προϊόντα μπορούν να εξαχθούν από την περιοχή αυτή προς την Ένωση ή μπορούν να εισαχθούν από την Ένωση στην εν λόγω περιοχή.

110 Πάντως, τα αποτελέσματα αυτά αφορούν άμεσα όχι μόνον το Βασίλειο του Μαρόκου, αλλά και το Front Polisario, στον βαθμό που, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 1 έως 16 ανωτέρω, δεν έχει εισέτι καθοριστεί το οριστικό διεθνές καθεστώς της περιοχής αυτής και το οποίο πρέπει να καθοριστεί στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, μεταξύ του Βασιλείου του Μαρόκου και, ακριβώς, του Front Polisario.

111 Για τον ίδιο λόγο, πρέπει να θεωρηθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά ατομικά το Front Polisario.

112 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, φυσικά ή νομικά πρόσωπα πληρούν την προϋπόθεση περί ατομικού επηρεασμού μόνον όταν η προσβαλλόμενη πράξη τα θίγει λόγω ορισμένων διακριτικών ιδιοτήτων ή μιας πραγματικής καταστάσεως που τα χαρακτηρίζει σε σχέση με κάθε άλλο πρόσωπο και έτσι τα εξατομικεύει κατά τρόπον ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη (αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 1963, Plaumann κατά Επιτροπής, 25/62, Συλλογή, EU:C:1963:17, σ. 23, και Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, σκέψη 68 ανωτέρω, EU:C:2013:625, σκέψη 72).

113 Πάντως, οι περιστάσεις που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 110 ανωτέρω αποτελούν όντως μια πραγματική κατάσταση που χαρακτηρίζει το Front Polisario σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο και που του προσδίδει μια διακριτική ιδιότητα. Πράγματι, το Front Polisario είναι ο μόνος διαφορετικός συνομιλητής που συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις οι οποίες διεξάγονται, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, μεταξύ αυτού και του Βασιλείου του Μαρόκου, προκειμένου να καθοριστεί το οριστικό διεθνές καθεστώς της Δυτικής Σαχάρας.

114 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά άμεσα και ατομικά το Front Polisario, ουδεμία αμφιβολία υπάρχει από την άποψη αυτή ως προς το παραδεκτό της προσφυγής, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζουν το Συμβούλιο και η Επιτροπή.

Επί της ουσίας

115 Προς στήριξη της προσφυγής, το Front Polisario προβάλλει ένδεκα λόγους ακυρώσεως, αντλούμενους από:

— ο πρώτος, την ανεπαρκή αιτιολόγηση της προσβαλλομένης αποφάσεως,

— ο δεύτερος, τη μη τήρηση της «αρχής της διαβουλεύσεως»,

— ο τρίτος, την προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων,

— ο τέταρτος, την «παραβίαση της αρχής της συνεκτικότητας της πολιτικής της Ένωσης, λόγω της μη τηρήσεως της αρχής της […] κυριαρχίας»,

— ο πέμπτος, την «προσβολή των αξιών στις οποίες βασίζεται η Ένωση […] και των αρχών που κατευθύνουν την εξωτερική δράση της»,

— ο έκτος, τη «μη επίτευξη του σκοπού της αειφόρου αναπτύξεως»,

— ο έβδομος, την «αντίθεση» της προσβαλλομένης αποφάσεως «στις αρχές και τους σκοπούς της εξωτερικής δράσεως της Ένωσης στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη»,

— ο όγδοος, την παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης,

— ο ένατος, την «αντίθεση» της προσβαλλομένης αποφάσεως «με διάφορες συμφωνίες που είχε συνάψει η Ένωση»,

— ο δέκατος, την «αντίθεση» της προσβαλλομένης αποφάσεως με το «γενικό διεθνές δίκαιο»

— και, τέλος, ο ενδέκατος, το «δίκαιο της διεθνούς ευθύνης στο δίκαιο της Ένωσης».

116 Εισαγωγικώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από την επιχειρηματολογία που προτάσσει το Front Polisario προς στήριξη του συνόλου των λόγων του ακυρώσεως συνάγεται ότι με την προσφυγή του ζητεί την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως στον βαθμό που ενέκρινε την εφαρμογή, επί της Δυτικής Σαχάρας, της συμφωνίας που αυτή αφορά. Πράγματι, όπως συνάγεται από τις εκτιμήσεις που παρατίθενται ανωτέρω σε σχέση με το κατά πόσον η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά άμεσα και ατομικά το Front Polisario, ακριβώς το γεγονός ότι η συμφωνία αυτή εφαρμόζεται και επί της Δυτικής Σαχάρας συνεπάγεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά άμεσα και ατομικά το Front Polisario.

117 Επιβάλλεται επίσης η διαπίστωση ότι το Front Polisario επικαλείται διαφόρους λόγους ακυρώσεως, μεταξύ των οποίων οι δύο πρώτοι αφορούν την εξωτερική νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως, ενώ οι λοιποί αφορούν την εσωτερική νομιμότητά της. Κατ' ουσίαν, το προσφεύγον επικαλείται την έλλειψη νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως, για τον λόγο ότι παραβίαζε το δίκαιο της Ένωσης καθώς και το διεθνές δίκαιο. Το σύνολο των λόγων ακυρώσεως της προσφυγής θέτουν στην πραγματικότητα το ζήτημα της υπάρξεως ή μη απόλυτης απαγορεύσεως συνάψεως, εξ ονόματος της Ένωσης, διεθνούς συμφωνίας δυνάμενης να εφαρμοστεί σε περιοχή ελεγχόμενη εκ των πραγμάτων από τρίτη χώρα, χωρίς εντούτοις η κυριαρχία της χώρας αυτής επί της εν λόγω περιοχής να έχει αναγνωριστεί από την Ένωση και από τα κράτη μέλη της ή, εν γένει, από όλες τις λοιπές χώρες (στο εξής: διαφιλονικούμενη περιοχή), καθώς και, ενδεχομένως, το ζήτημα εάν τα όργανα της Ένωσης διαθέτουν συναφώς εξουσία εκτιμήσεως, εάν η εξουσία αυτή έχει όρια και εάν η άσκησή της εξαρτάται από ορισμένες προϋποθέσεις.

118 Μετά τις διευκρινίσεις αυτές, πρέπει να εξεταστούν, κατ' αρχάς, οι δύο πρώτοι λόγοι ακυρώσεως οι οποίοι, όπως το ίδιο το προσφεύγον επισημαίνει, αφορούν την εξωτερική νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως

119 Το Front Polisario υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη. Μνημονεύει μόνο, στην αιτιολογική σκέψη της 1, «τη σταδιακή απελευθέρωση των αμοιβαίων συναλλαγών» και, στην αιτιολογική σκέψη της 2, το «σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας που περιλαμβάνει ειδική διάταξη με στόχο τη μεγαλύτερη ελευθερία στις συναλλαγές», που εγκρίθηκε τον Ιούλιο 2005 από το Συμβούλιο Συνδέσεως ΕΕ-Μαρόκου. Ωστόσο, η ευρωμεσογειακή πολιτική δεν περιορίζεται στην απελευθέρωση των συναλλαγών, αλλά περιλαμβάνει και άλλες θεμελιώδεις για την Ένωση αξίες.

120 Το προσφεύγον προσθέτει ότι το Συμβούλιο ούτε καν εκπόνησε μελέτη επιπτώσεων πριν από τη σύναψη της συμφωνίας. Κατά την άποψή του, μολονότι μια τέτοια μελέτη είναι προαιρετική, εντούτοις καθίσταται υποχρεωτική υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως. Επομένως, αποδεικνύεται ότι το Συμβούλιο ουδεμία μέριμνα επέδειξε είτε για τη Δυτική Σαχάρα είτε για τη «διεθνή νομιμότητα».

121 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η αιτιολογία την οποία επιβάλλει το άρθρο 296 ΣΛΕΕ πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της συγκεκριμένης πράξεως. Από την αιτιολογία αυτή πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, έτσι ώστε να παρέχεται στους ενδιαφερομένους η δυνατότητα να γνωρίσουν τους λόγους που δικαιολογούν το μέτρο που ελήφθη και στον δικαστή της Ένωσης τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχό του. Η αιτιολογία δεν απαιτείται, όμως, να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, δεδομένου ότι το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 296 ΣΛΕΕ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει του περιεχομένου της, αλλά και βάσει του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ. απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, Ισπανία κατά Συμβουλίου, C-310/04, Συλλογή, EU:C:2006:521, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

122 Εξάλλου, όταν, όπως εν προκειμένω, πρόκειται για πράξη γενικής ισχύος, η αιτιολογία μπορεί να περιοριστεί στην περιγραφή, αφ' ενός, της συνολικής καταστάσεως που οδήγησε στην έκδοσή της και, αφ' ετέρου, των γενικών σκοπών που επιδιώκει (αποφάσεις της 22ας Νοεμβρίου 2001, Κάτω Χώρες κατά Συμβουλίου, C-301/97, Συλλογή, EU:C:2001:621, σκέψη 189, και Ισπανία κατά Συμβουλίου, σκέψη 121 ανωτέρω, EU:C:2006:521, σκέψη 59).

123 Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας αυτής, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη κατά νόμον. Αφ' ενός, μνημονεύει τη συνολική κατάσταση που οδήγησε στην έκδοσή της, ήτοι την ύπαρξη της Συμφωνίας Συνδέσεως με το Μαρόκο που προβλέπει, στο άρθρο της 16, τη σταδιακή απελευθέρωση των αμοιβαίων συναλλαγών στον τομέα των γεωργικών προϊόντων, των μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων, των ψαριών και των αλιευτικών προϊόντων (αιτιολογική σκέψη 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως), καθώς και το σχέδιο δράσεως της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας που ενέκρινε το Συμβούλιο σύνδεσης ΕΕ-Μαρόκου τον Ιούλιο 2005, που περιλαμβάνει ειδική διάταξη με στόχο τη μεγαλύτερη ελευθερία στις συναλλαγές στον τομέα των γεωργικών προϊόντων, των μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων, των ψαριών και των αλιευτικών προϊόντων (αιτιολογική σκέψη 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Αφ' ετέρου, επισημαίνει τους γενικούς στόχους που προτίθεται να επιτύχει, ήτοι τη μεγαλύτερη απελευθέρωση των αμοιβαίων συναλλαγών στον τομέα των γεωργικών προϊόντων, των μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων, των ψαριών και των αλιευτικών προϊόντων μεταξύ της Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου.

124 Όσον αφορά τα επιχειρήματα του Front Polisario ότι το Συμβούλιο δεν επέδειξε μέριμνα για τη Δυτική Σαχάρα, ότι δεν εκπόνησε μελέτη επιπτώσεων πριν από τη σύναψη της συμφωνίας την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση και ότι, εάν είχε εγκύψει επί του ζητήματος της εφαρμογής επί του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας της συμφωνίας την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, θα είχε αρνηθεί να προβεί στη σύναψή της, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα επιχειρήματα αυτά είναι άσχετα προς την προβαλλόμενη παραβίαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

125 Στην πραγματικότητα, με τα επιχειρήματα αυτά, το Front Polisario προσάπτει στο Συμβούλιο ότι δεν εξέτασε, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης υποθέσεως. Προκειμένου να είναι δυνατή η ανάλυση των επιχειρημάτων αυτών, πρέπει κατ' αρχάς να προσδιοριστεί εάν και, ενδεχομένως, υπό ποιες προϋποθέσεις το Συμβούλιο θα μπορούσε να εγκρίνει τη σύναψη της συμφωνίας με το Βασίλειο του Μαρόκου η οποία θα εφαρμοζόταν και επί του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας.

126 Ως εκ τούτου, επιχειρήματα αυτά εξετάζονται στις σκέψεις 223 επ. κατωτέρω από κοινού με τα λοιπά επιχειρήματα του προσφεύγοντος που αφορούν την εφαρμογή και την τήρηση από τα όργανα της Ένωσης της εξουσίας τους εκτιμήσεως.

127 Υπό την επιφύλαξη της εξετάσεως των επιχειρημάτων αυτών, πρέπει να απορριφθεί ο πρώτος λόγος ακυρώσεως.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως

128 Το Front Polisario υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση «πάσχει ακυρότητα λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου», δεδομένου ότι το Συμβούλιο δεν διαβουλεύθηκε μαζί του πριν από τη σύναψη της συμφωνίας την οποία αφορά η απόφαση αυτή, μολονότι είναι ο μόνος «νόμιμος εκπρόσωπος του λαού των Σαχράουι».

129 Το Front Polisario φρονεί ότι η υποχρέωση του Συμβουλίου να διαβουλευθεί μαζί του απορρέει από το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επικαλείται, στην ίδια συνάφεια, το άρθρο 220, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει τα εξής:

«Η Ένωση καθιερώνει κάθε πρόσφορη μορφή συνεργασίας με τα όργανα των Ηνωμένων Εθνών και τους ειδικευμένους οργανισμούς τους, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.

Η Ένωση διατηρεί επίσης τις πλέον πρόσφορες σχέσεις με άλλους διεθνείς οργανισμούς.»

130 Τέλος, επικαλείται την «υποχρέωση διαβουλεύσεως διεθνούς προελεύσεως» την οποία, κατά αυτό, είχε το Συμβούλιο έναντί του.

131 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή αμφισβητούν τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος, προβάλλοντας μεταξύ άλλων ότι η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες που έχουν κανονιστικό χαρακτήρα.

132 Πράγματι, πρέπει να υπομνησθεί ότι, μολονότι το άρθρο 41, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων προβλέπει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, εντούτοις το άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο α', του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων προβλέπει ότι το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση πριν να ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του. Έτσι, το γράμμα της διατάξεως αυτής δεν αφορά παρά μόνον τα ατομικά μέτρα.

133 Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο έχει αποφανθεί επανειλημμένως ότι η σχετική με το δικαίωμα ακροάσεως νομολογία δεν μπορεί να επεκταθεί και στη συνάφεια μιας νομοθετικής διαδικασίας που καταλήγει στη λήψη κανονιστικών μέτρων τα οποία προϋποθέτουν επιλογή οικονομικής πολιτικής και εφαρμόζονται επί όλων των εμπλεκομένων επιχειρηματιών (αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 1996, Atlanta κ.λπ. κατά ΕΚ, T-521/93, Συλλογή, EU:T:1996:184, σκέψη 70, της 11ης Σεπτεμβρίου 2002, Alpharma κατά Συμβουλίου, T-70/99, Συλλογή, EU:T:2002:210, σκέψη 388, και της 11ης Ιουλίου 2007, Sison κατά Συμβουλίου, T-47/03, EU:T:2007:207, σκέψη 144).

134 Το γεγονός ότι το επίμαχο μέτρο κανονιστικού χαρακτήρα ή γενικής ισχύος αφορά άμεσα και ατομικά τον ενδιαφερόμενο δεν ανατρέπει το συμπέρασμα αυτό (βλ. απόφαση Alpharma κατά Συμβουλίου, σκέψη 133 ανωτέρω, EU:T:2002:210, σκέψη 388 και παρατιθέμενη νομολογία).

135 Βεβαίως, στην περίπτωση πράξεων γενικής ισχύος που προβλέπουν την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής της κοινής ασφαλείας έναντι φυσικών προσώπων ή οντοτήτων, έχει κριθεί ότι η διασφάλιση των δικαιωμάτων άμυνας είχε, κατ' αρχήν, πλήρη εφαρμογή και ότι ο ενδιαφερόμενος είχε το δικαίωμα να του παρασχεθεί η δυνατότητα να προβάλει επωφελώς την άποψή του σε σχέση με τα στοιχεία αυτά που προβάλλονται εις βάρος του (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2006, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran κατά Συμβουλίου, T-228/02, Συλλογή, EU:T:2006:384, σκέψεις 91 έως 108, και Sison κατά Συμβουλίου, σκέψη 133 ανωτέρω, EU:T:2007:207, σκέψεις 139 έως 155).

136 Εντούτοις, η εκτίμηση αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι τέτοιες πράξεις προβλέπουν την επιβολή οικονομικών και χρηματοοικονομικών περιοριστικών μέτρων στα πρόσωπα ή τις οντότητες που αυτές ειδικώς αφορούν (αποφάσεις Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran κατά Συμβουλίου, σκέψη 135 ανωτέρω, EU:T:2006:384, σκέψη 98, και Sison κατά Συμβουλίου, σκέψη 133 ανωτέρω, EU:T:2007:207, σκέψη 146). Επομένως, η νομολογία αυτή δεν μπορεί να μεταφερθεί στην παρούσα υπόθεση.

137 Επομένως, δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εξεδόθη κατόπιν ειδικής νομοθετικής διαδικασίας προκειμένου να εγκριθεί η σύναψη συμφωνίας γενικής ισχύος και εφαρμογής, το Συμβούλιο δεν ήταν υποχρεωμένο να διαβουλευθεί με το Front Polisario πριν από την σύναψή της, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει αυτό το τελευταίο.

138 Εξάλλου, η υποχρέωση διαβουλεύσεως με το Front Polisario πριν από τη σύναψη της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν προκύπτει ούτε από το διεθνές δίκαιο. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι το προσφεύγον ουδεμία διευκρίνιση παρέσχε ως προς την προέλευση και το περιεχόμενο της «υποχρεώσεως διαβουλεύσεως διεθνούς προελεύσεως» την οποία επικαλείται και αναφέρει αορίστως στα υπομνήματά του.

139 Κατόπιν αυτού, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως

140 Άπαντες οι λόγοι ακυρώσεως τους οποίους προέβαλε το Front Polisario από τον τρίτον μέχρι και τον ενδέκατο αφορούν την εσωτερική νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως. Όπως τούτο ήδη τονίστηκε στη σκέψη 117 ανωτέρω, το Front Polisario υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, στον βαθμό που ενέκρινε τη σύναψη συμφωνίας με το Βασίλειο του Μαρόκου που εφαρμόζεται και επί του τμήματος της Δυτικής Σαχάρας που ελέγχεται από αυτό το τελευταίο, μολονότι οι μαροκινές αξιώσεις επί της περιοχής αυτής δεν αναγνωρίζονται διεθνώς, η προσβαλλόμενη απόφαση του Συμβουλίου πάσχει έλλειψη νομιμότητας. Αυτή η έλλειψη νομιμότητας απορρέει από την παραβίαση τόσο του δικαίου της Ένωσης, για τους λόγους που εκτίθενται στο πλαίσιο του τρίτου έως και του όγδοου λόγου ακυρώσεως, όσο και του διεθνούς δικαίου, για τους λόγους που εκτίθενται στο πλαίσιο του ενάτου έως και του ενδεκάτου λόγου ακυρώσεως.

141 Ως εκ τούτου, πρέπει να εξεταστεί εάν και, ενδεχομένως, υπό ποιες προϋποθέσεις η Ένωση μπορεί να συνάπτει με τρίτη χώρα συμφωνία όπως είναι αυτή που ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση η οποία τυγχάνει εφαρμογής και επί της διαφιλονικούμενης περιοχής.

Επί της υπάρξεως απόλυτης απαγορεύσεως συνάψεως συμφωνίας δυνάμενης να εφαρμοστεί επί διαφιλονικούμενης περιοχής

142 Πρέπει, κατ' αρχάς, να καθοριστεί εάν οι λόγοι ακυρώσεως και τα επιχειρήματα που επικαλείται το Front Polisario μπορούν να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι είναι εν πάση περιπτώσει απαγορευμένο στο Συμβούλιο να προβαίνει στη σύναψη με τρίτη χώρα συμφωνίας δυνάμενης να εφαρμοστεί επί διαφιλονικούμενης περιοχής.

– Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως

143 Στο πλαίσιο του τρίτου λόγου του ακυρώσεως, το προσφεύγον παραπέμπει στις διατάξεις και τη νομολογία σχετικά με τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων από την Ένωση προκειμένου να προβάλλει ότι, αποφασίζοντας «να δημοσιεύσει μια συμφωνία η οποία καταπατά το δικαίωμα αυτοδιαθέσεως του λαού των Σαχράουι και έχει ως άμεση συνέπεια την ενθάρρυνση της πολιτικής της προσαρτήσεως την οποία ακολουθεί το Μαρόκο ως κατοχική δύναμη, το Συμβούλιο παραβιάζει τις αρχές της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, αδιαφορώντας για τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των νομικών συστημάτων των κρατών μελών».

144 Κατά το Front Polisario, «θίγεται η ελευθερία, διότι αγνοείται η ελευθερία ενός λαού, και το χειρότερο, δέχεται επίθεση από την απόφαση αυτή, η οποία ενθαρρύνει την οικονομική κυριαρχία κατατείνοντας στην μεταβολή των πληθυσμιακών δομών προκειμένου να καταστήσει όλο και πιο περίπλοκη την προοπτική του δημοψηφίσματος περί αυτοδιαθέσεως». Το Front Polisario επικαλείται επίσης ότι «θίγεται η βεβαιότητα και η ασφάλεια δικαίου», αναφερόμενο στις προβαλλόμενες παραβιάσεις των «ατομικών δικαιωμάτων» του «λαού των Σαχράουι» από ένα «καθεστώς προσαρτήσεως», καθώς και ότι είναι άνευ αξίας, κατά την άποψή του, τα πιστοποιητικά προελεύσεως που εκδίδονται από τις μαροκινές αρχές για την εξαγωγή των προϊόντων εκ Δυτικής Σαχάρας. Τέλος, επικαλείται «προσβολή των ελευθεριών είτε πρόκειται για τη συλλογική ελευθερία του λαού των Σαχράουι […] είτε για τον μη σεβασμό της ιδιοκτησίας, της ελευθερίας μετακινήσεως, της ελευθερίας εκφράσεως, των δικαιωμάτων άμυνας και της αρχής της αξιοπρέπειας».

145 Πρέπει να τονιστεί ότι, βεβαίως, όπως υπενθυμίζει το Front Polisario, το άρθρο 6 ΣΕΕ προβλέπει ότι η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που περιέχονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ενώ, κατά το γράμμα του άρθρου 67 ΣΛΕΕ, η Ένωση συγκροτεί χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των διαφορετικών νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών.

146 Εντούτοις, ούτε από τις διατάξεις αυτές ούτε από τις διατάξεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων απορρέει κάποια απόλυτη απαγόρευση για την Ένωση να συνάπτει συμφωνία με τρίτη χώρα σε σχέση με τις οικονομικές συναλλαγές στον τομέα των γεωργικών προϊόντων, των μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων, των ψαριών και των αλιευτικών προϊόντων, η οποία θα μπορούσε να εφαρμοστεί και σε περιοχή ελεγχόμενη από αυτή την τρίτη χώρα χωρίς να έχει αναγνωριστεί διεθνώς η κυριαρχία της επί της περιοχής αυτής.

147 Το ζήτημα υπό ποιες προϋποθέσεις μια τέτοια συμφωνία μπορεί να συνάπτεται χωρίς να παραβιάζεται η υποχρέωση της Ένωσης να αναγνωρίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα εξετάζεται, με τα λοιπά επιχειρήματα του προσφεύγοντος που αφορούν την εφαρμογή και τον σεβασμό από τα όργανα της Ένωσης της διακριτικής τους εξουσίας, στις σκέψεις 223 επ. κατωτέρω.

148 Υπό την επιφύλαξη της εξετάσεως αυτής, πρέπει να απορριφθεί ο τρίτος λόγος ακυρώσεως, στον βαθμό που προσάπτει στο Συμβούλιο την παραβίαση μιας δήθεν απόλυτης απαγορεύσεως συνάψεως συμφωνίας όπως είναι η επίμαχη εν προκειμένω.

– Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως

149 Με τον τέταρτο λόγο του ακυρώσεως, το Front Polisario υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, διότι αντιβαίνει στην αρχή της συνεκτικότητας των πολιτικών της Ένωσης την οποία προβλέπει το άρθρο 7 ΣΛΕΕ, κατά το οποίο «[η] Ένωση μεριμνά για τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων πολιτικών και δράσεών της, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στόχων της». Κατά την άποψή του, η προσβαλλόμενη απόφαση «επιδοκιμάζει τη de facto κυριαρχία του [Βασιλείου του] Μαρόκου στο έδαφος της Δυτικής Σαχάρας» και «παρέχει πολιτική και οικονομική στήριξη στο [Βασίλειο του] Μαρόκου, το οποίο παραβιάζει το δίκαιο του ΟΗΕ και την αρχή της κυριαρχίας», μολονότι ουδεμία ευρωπαϊκή χώρα έχει αναγνωρίσει την κυριαρχία του Βασιλείου του Μαρόκου επί της Δυτικής Σαχάρας και μολονότι η Ένωση έγινε δεκτή ως μέλος παρατηρητής του ΟΗΕ.

150 Το Front Polisario φρονεί, ως εκ τούτου, ότι η «αρχή της συνεκτικότητας» απαγορεύει στην Ένωση την έκδοση πράξεων που έχουν ως άμεσο αποτέλεσμα την προσβολή του δικαιώματος της αυτοδιαθέσεως, καθώς τα κράτη μέλη σέβονται το δικαίωμα αυτό αρνούμενα να αναγνωρίσουν την κυριαρχία του Βασιλείου του Μαρόκου επί της Δυτικής Σαχάρας.

151 Τέλος, το Front Polisario υποστηρίζει ότι «προφανής είναι και μια άλλη ανακολουθία». Κατά την άποψή του, η Ένωση «δεν μπορεί να επιβάλλει κυρώσεις για ορισμένες προσβολές των δικαιωμάτων, όπως έπραξε π.χ. στην περίπτωση της Συρίας, και να επιδοκιμάζει κάποιες άλλες, ιδίως όταν πρόκειται για κανόνες αναγκαστικού δικαίου».

152 Με το υπόμνημα απαντήσεώς του, το Front Polisario επικαλείται μια «τρίτη ανακολουθία εκ μέρους της Ένωσης». Υποστηρίζει ότι η υπηρεσία ανθρωπιστικής βοήθειας της Επιτροπής παρέχει σημαντική βοήθεια στους πρόσφυγες Σαχράουι που είναι εγκατεστημένοι σε καταυλισμούς (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω), ενώ, ταυτοχρόνως, το Συμβούλιο, με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, «συμβάλλει στην ενίσχυση του ελέγχου του [Βασιλείου του] Μαρόκου επί της Δυτικής Σαχάρας, και εν τελευταία αναλύσει, στη δημιουργία προσφύγων Σαχράουι».

153 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 7 ΣΕΕ δεν μπορεί να στηρίξει τα επιχειρήματα του Front Polisario. Οι διάφορες πολιτικές της Ένωσης, στο σύνολό τους, διέπονται από τις διάφορες διατάξεις των ιδρυτικών συνθηκών και των πράξεων που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογήν των διατάξεων αυτών. Η φερόμενη «ανακολουθία» μιας πράξεως με την πολιτική της Ένωσης σε έναν συγκεκριμένο τομέα συνεπάγεται, κατά λογική αναγκαιότητα, ότι η εν λόγω πράξη αντιβαίνει σε κάποια διάταξη, κανόνα ή αρχή που διέπει την πολιτική αυτή. Αυτό και μόνον το γεγονός, εάν αποδειχθεί, αρκεί προκειμένου να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της επίμαχης πράξεως, άνευ ανάγκης επικλήσεως του άρθρου 7 ΣΕΕ.

154 Εν προκειμένω, προκειμένου να προβάλλει την παραβίαση της αρχής της συνεκτικότητας, το Front Polisario εκκινεί από την παραδοχή ότι η έγκριση με την προσβαλλόμενη απόφαση της επίμαχης συμφωνίας μεταξύ της Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου «επιδοκιμάζει» την «κυριαρχία» αυτού του τελευταίου επί της Δυτικής Σαχάρας. Ωστόσο, η παραδοχή αυτή είναι εσφαλμένη: δεδομένου ότι ουδεμία ρήτρα παράγουσα ένα τέτοιο αποτέλεσμα περιλαμβάνεται στην επίμαχη συμφωνία, το δε γεγονός και μόνον ότι η Ένωση δέχεται την εφαρμογή των όρων της συμφωνίας από το Βασίλειο του Μαρόκου επί των γεωργικών ή αλιευτικών προϊόντων που εξάγονται προς την Ένωση από το τμήμα του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας που αυτό ελέγχει ή επί των προϊόντων που εισάγονται από την περιοχή αυτή, δεν ισοδυναμεί με αναγνώριση της μαροκινής κυριαρχίας επί της περιοχής αυτής.

155 Όσον αφορά το επιχείρημα κατά το οποίο η Ένωση παραβιάζει το «δίκαιο του ΟΗΕ» ή το jus cogens, ουδεμία σχέση υφίσταται με την προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 7 ΣΛΕΕ. Απλώς επαναλαμβάνει τα προβληθέντα επιχειρήματα προς στήριξη του δέκατου λόγου ακυρώσεως που εξετάζεται κατωτέρω.

156 Το επιχείρημα που στηρίζεται στην έκδοση από την Ένωση περιοριστικών μέτρων, λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως που επικρατεί σε άλλες χώρες, επίσης δεν αρκεί προκειμένου να αποδείξει την προβαλλόμενη «ανακολουθία» της πολιτικής της Ένωσης. Πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως συνάγεται μεταξύ άλλων από τη νομολογία σχετικά με τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της καταστάσεως στη Συρία, το Συμβούλιο έχει για τα ζητήματα αυτά διακριτική εξουσία εκτιμήσεως (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2013, Makhlouf κατά Συμβουλίου, T-383/11, Συλλογή, EU:T:2013:431, σκέψη 63). Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να του προσαφθεί ανακολουθία εκ του λόγου ότι εξέδωσε περιοριστικά μέτρα λόγω της καταστάσεως σε μια χώρα και όχι σε κάποια άλλη.

157 Τέλος, όσον αφορά την «τρίτη ανακολουθία» την οποία επικαλείται το Front Polisario με το υπόμνημα απαντήσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή παρέχει στήριξη στους πρόσφυγες Σαχράουι που είναι εγκατεστημένοι σε καταυλισμούς, καθ' ον χρόνον συνάπτει με το Βασίλειο του Μαρόκου συμφωνίες όπως είναι αυτή που ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση, όχι μόνο δεν αποτελεί ανακολουθία στην πολιτική της, αλλά, αντιθέτως, αποδεικνύει ότι δεν επιθυμεί να ταχθεί με το μέρος κάποιου εμπλεκομένου στη διαφορά που αντιπαραθέτει το προσφεύγον με το Βασίλειο του Μαρόκου, υποστηρίζοντας ταυτόχρονα τις προσπάθειες του ΟΗΕ για τη δίκαιη και βιώσιμη διευθέτηση της διαφοράς αυτής δια της οδού των διαπραγματεύσεων.

158 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως.

– Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως

159 Προς στήριξη του πέμπτου λόγου του ακυρώσεως, το Front Polisario επικαλείται το άρθρο 2 ΣΕΕ, το άρθρο 3, παράγραφος 5, ΣΕΕ και το άρθρο 21 ΣΕΕ, καθώς και το άρθρο 205 ΣΛΕΕ. Υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης οι οποίες κατευθύνουν την εξωτερική της δράση. Κατά την άποψή του, εγκρίνοντας τη σύναψη της συμφωνίας την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, το Συμβούλιο «παραβιάζει τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και τη συμφωνία που έχει συναφθεί μεταξύ του [Βασιλείου του] Μαρόκου και του Front Polisario για την οργάνωση δημοψηφίσματος περί αυτοδιαθέσεως, ενθαρρύνοντας την παράνομη πολιτική της προσαρτήσεως που ακολουθείται από το [Βασίλειο του] Μαρόκου». Φρονεί ότι «θα αρκούσε να παγώσει η συμφωνία», δεδομένου ότι το Συμβούλιο «[γνώριζε] πολύ καλά ότι η οικονομική ανάπτυξη του [Βασιλείου του] Μαρόκου επί του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας σκοπ[ούσε] στη μεταβολή των κοινωνικών δομών και [στη] υπονόμευση της ίδιας της ιδέας του δημοψηφίσματος».

160 Κατά το άρθρο 2 ΣΕΕ:

«Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη σε μια κοινωνία που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.»

161 Το άρθρο 3, παράγραφος 5, ΣΕΕ ορίζει τα εξής:

«Στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο, η Ένωση προβάλλει και προωθεί τις αξίες της και τα συμφέροντά της και συμβάλλει στην προστασία των πολιτών της. Συμβάλλει στην ειρήνη, την ασφάλεια, την αειφόρο ανάπτυξη του πλανήτη, την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των

λαών, το ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο, την εξάλειψη της φτώχειας και την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού, καθώς και στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου και, ιδίως, στον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.»

162 Το άρθρο 21 ΣΕΕ, που περιλαμβάνεται στον τίτλο V, κεφάλαιο 1, της Συνθήκης ΕΕ, ορίζει τα εξής:

«1. Η δράση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή έχει ως γνώμονα και σχεδιάζεται με στόχο να προωθεί στο ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο τις αρχές που έχουν εμπνεύσει τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη διεύρυνσή της: τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, την οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης και τον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και του διεθνούς δικαίου.

Η Ένωση προσπαθεί να αναπτύσσει σχέσεις και να δημιουργεί εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες και διεθνείς, περιφερειακούς ή παγκόσμιους οργανισμούς που συμμερίζονται τις αρχές του πρώτου εδαφίου. Προωθεί πολυμερείς λύσεις σε κοινά προβλήματα, ιδίως στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών.

2. Η Ένωση καθορίζει και εφαρμόζει κοινές πολιτικές και δράσεις και εργάζεται για την επίτευξη υψηλού βαθμού συνεργασίας σε όλους τους τομείς των διεθνών σχέσεων, με στόχο:

α) τη διαφύλαξη των αξιών της, των θεμελιωδών της συμφερόντων, της ασφάλειας, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητάς της,

β) την εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών του διεθνούς δικαίου,

γ) τη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τους στόχους και τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και σύμφωνα με τις αρχές της τελικής πράξης του Ελσίνκι και τους στόχους του Χάρτη του Παρισιού, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν τα εξωτερικά σύνορα,

δ) την προώθηση, στις αναπτυσσόμενες χώρες, της αειφόρου ανάπτυξης από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη, με πρωταρχικό στόχο την εξάλειψη της φτώχειας,

ε) την προώθηση της ενσωμάτωσης όλων των χωρών στην παγκόσμια οικονομία, μεταξύ άλλων και μέσω της προοδευτικής κατάργησης των περιορισμών του διεθνούς εμπορίου,

στ) τη συμβολή στην ανάπτυξη διεθνών μέτρων για τη διαφύλαξη και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και την αειφόρο διαχείριση των παγκόσμιων φυσικών πόρων, με στόχο τη διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης,

[…]

3. […]

Η Ένωση μεριμνά για τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων τομέων της εξωτερικής της δράσης και μεταξύ αυτών και των άλλων πολιτικών της. Το Συμβούλιο και η Επιτροπή, επικουρούμενοι από τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, εξασφαλίζουν αυτή τη συνοχή και συνεργάζονται για τον σκοπό αυτό.»

163 Τέλος, το άρθρο 205 ΣΛΕΕ, που περιλαμβάνεται στο πέμπτο τμήμα της Συνθήκης ΛΕΕ, που τιτλοφορείται «Γενικές διατάξεις για την εξωτερική δράση της Ένωσης», ορίζει ότι «[η] δράση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή, βάσει του παρόντος μέρους, έχει ως γνώμονα τις αρχές, προωθεί τους στόχους και διεξάγεται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 1 του τίτλου V της Συνθήκης [ΕΕ]».

164 Κατά τη νομολογία, τα όργανα της Ένωσης διαθέτουν, στον τομέα των εξωτερικών οικονομικών σχέσεων στις οποίες εμπίπτει η συμφωνία την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση της 6ης Ιουλίου 1995, Οδηγήτρια κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, T-572/93, Συλλογή, EU:T:1995:131, σκέψη 38).

165 Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι από τις «αξίες στις οποίες στηρίζεται η Ένωση» ή από τις διατάξεις τις οποίες επικαλείται το Front Polisario στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως συνάγεται ότι η σύναψη από το Συμβούλιο συμφωνίας με τρίτη χώρα η οποία ενδέχεται να εφαρμοστεί επί διαφιλονικούμενης περιοχής απαγορεύεται εν πάση περιπτώσει.

166 Κατά τα λοιπά, το ζήτημα της ασκήσεως από το Συμβούλιο ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως την οποία του αναγνωρίζει η νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 164 ανωτέρω, καθώς και το ζήτημα των κρίσιμων στοιχείων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στη συνάφεια αυτή θα εξεταστεί κατωτέρω (βλ. σκέψεις 223 επ. κατωτέρω).

167 Υπό την επιφύλαξη της εξετάσεως αυτής, ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

– Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως

168 Στο πλαίσιο του έκτου λόγου ακυρώσεως, το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στον σκοπό της αειφόρου αναπτύξεως «δεδομένου ότι παρέχει τη δυνατότητα στην κατοχική δύναμη να επεκτείνει την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων ενός ανεξάρτητου λαού». Συναφώς παραπέμπει στο άρθρο 11 ΣΛΕΕ, κατά το οποίο «[ο]ι απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη». Επικαλείται επίσης διάφορα κείμενα του ΟΗΕ και του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τα τρόφιμα και τη γεωργία (FAO).

169 Το προσφεύγον προσθέτει ότι το Βασίλειο του Μαρόκου «ακολουθεί πολιτική προσαρτήσεως, διαχειριζόμενο τις υποθέσεις της Δυτικής Σαχάρας μέσω του Υπουργείου του Εσωτερικών και αρνούμενο […] να λογοδοτήσει για τη διοίκησή του ενώπιον του ΟΗΕ». Το Front Polisario συναγάγει εντεύθεν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση «όχι μόνο […] στερεί τον λαό των Σαχράουι από το δικαίωμά του στην ανάπτυξη, αλλά ενθαρρύνει επίσης μια πολιτική οικονομικής λεηλασίας που έχει ως κύριο σκοπό να καταστρέψει την κοινωνία των Σαχράουι».

170 Με το υπόμνημα απαντήσεως, το Front Polisario προσθέτει ότι «μεγάλες εταιρείες, ελεγχόμενες από το Μαρόκο, προβαίνουν σε εκμετάλλευση των πόρων [της Δυτικής Σαχάρας] των οποίων ο σαφής σκοπός είναι η λεηλασία του λαού των Σαχράουι προκειμένου να ενισχυθεί η οικονομία του Μαρόκου και να επιβληθεί εν τοις πράγμασι η προσάρτηση στο Μαρόκο».

171 Στο στάδιο αυτό, αρκεί να τονιστεί ότι ούτε από τους προπαρατεθέντες ισχυρισμούς του Front Polisario ούτε από τις διατάξεις που επικαλείται προκύπτει απόλυτη απαγόρευση για το Συμβούλιο να προβαίνει στη σύναψη συμφωνίας με τρίτη χώρα δυνάμενης να εφαρμοστεί επί διαφιλονικούμενης περιοχής.

172 Ως εκ τούτου, στον βαθμό που αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι προβάλλει την παραβίαση μιας τέτοιας απαγορεύσεως, πρέπει να απορριφθεί. Κατά τα λοιπά, η επιχειρηματολογία του Front Polisario πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της αναλύσεως του ζητήματος της ασκήσεως από το Συμβούλιο της διακριτικής του εξουσίας (βλ. σκέψεις 223 επ. κατωτέρω).

– Επί του εβδόμου λόγου ακυρώσεως

173 Ο έβδομος λόγος ακυρώσεως αντλείται, βάσει του τίτλου που επέλεξε το προσφεύγον, από την «αντίθεση της [προσβαλλομένης] αποφάσεως στις αρχές και τους σκοπούς της εξωτερικής δράσεως της Ένωσης στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη». Το προσφεύγον παραπέμπει στο άρθρο 208, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, κατά το οποίο «[η] Ένωση και τα κράτη μέλη σέβονται τις υποχρεώσεις και λαμβάνουν υπόψη τους στόχους που έχουν εγκρίνει στο πλαίσιο [του ΟΗΕ] και των άλλων αρμόδιων διεθνών οργανισμών». Επικαλείται επίσης το άρθρο 220 ΣΛΕΕ (βλ. σκέψη 129 ανωτέρω).

174 Συγκεκριμένα, το Front Polisario τονίζει ότι «[η] διατύπωση το[υ] άρθρου [208, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ], το οποίο χρησιμοποιεί τον όρο “που έχουν εγκρίνει”, παρέχει τη δυνατότητα να αντιταχθούν στην Ένωση […] οι δεσμεύσεις και οι σκοποί που περιλαμβάνονται στα ψηφίσματα του [ΟΗΕ], μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η Διακήρυξη της Χιλιετίας και τα ψηφίσματα στην κατάρτιση των οποίων συμμετείχε η [Ένωση]».

175 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος, όπως αυτή εκτίθεται στη σκέψη 174 ανωτέρω, ουδόλως παρέχει τη δυνατότητα να γίνει αντιληπτό η μομφή που προσάπτει στο Συμβούλιο και για ποιον λόγο η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει «στις αρχές και τους σκοπούς εξωτερικής δράσεως της Ένωσης» ή σε κείμενα του ΟΗΕ όπως είναι η Διακήρυξη της Χιλιετίας. Επομένως, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

– Επί του ογδόου λόγου ακυρώσεως

176 Ο όγδοος λόγος ακυρώσεως αντλείται από την παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Αφού υπενθύμισε τη συναφή νομολογία, το Front Polisario υποστηρίζει ότι μπορούσε νομίμως να αναμένει ότι η Ένωση και τα όργανά της συμμορφώνονταν προς το διεθνές δίκαιο.

177 Όπως υπενθυμίζει το ίδιο το προσφεύγον, από πάγια νομολογία συνάγεται ότι το δικαίωμα επικλήσεως της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης καλύπτει κάθε ιδιώτη που βρίσκεται σε κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι η διοίκηση της Ένωσης, με το να του παρέχει ακριβείς εξασφαλίσεις, του δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες. Τέτοιες διαβεβαιώσεις αποτελούνται, όποια και αν είναι η μορφή υπό την οποία γνωστοποιήθηκαν, από ακριβή, απαλλαγμένα αιρέσεων και συγκλίνοντα πληροφοριακά στοιχεία που προέρχονται από έγκριτες και αξιόπιστες πηγές. Αντιθέτως, ουδείς δύναται να επικαλεστεί παραβίαση της αρχής αυτής όταν η διοίκηση δεν έχει δώσει συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις (βλ. απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2009, Denka International κατά Επιτροπής, T-334/07, Συλλογή, EU:T:2009:453, σκέψη 148 και παρατιθέμενη νομολογία).

178 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το προσφεύγον δεν επικαλείται καμία συγκεκριμένη διαβεβαίωση η οποία να του έχει παρασχεθεί από τη διοίκηση της Ένωσης ως προς τη συμπεριφορά της για το ζήτημα αυτό και, επομένως, ο παρών λόγος αναιρέσεως, που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, δεν πρόκειται να ευδοκιμήσει. Το επιχείρημα ότι, κατ’ ουσίαν, η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει το διεθνές δίκαιο πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της αναλύσεως του ενδέκατου λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται, ακριβώς, στην παραβίαση του διεθνούς δικαίου.

– Αρχικές εκτιμήσεις σε σχέση με τις συνέπειες από την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου

179 Στον βαθμό που το Front Polisario επικαλείται τόσο τη παραβίαση διαφόρων διεθνών συμφωνιών που είχε συνάψει η Ένωση (ένατος λόγος ακυρώσεως) όσο και τη παραβίαση του «γενικού διεθνούς δικαίου» (δέκατος λόγος ακυρώσεως), οι αναλύσεις που έπονται είναι κρίσιμες για την εκτίμηση της νομιμότητας πράξεως της Ένωσης υπό το πρίσμα του διεθνούς δικαίου.

180 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 5, ΣΕΕ, η Ένωση «συμβάλλει στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου». Ως εκ τούτου, όταν εκδίδει μια πράξη, οφείλει να τηρεί το διεθνές δίκαιο στο σύνολό του, περιλαμβανομένου του εθιμικού διεθνούς δικαίου που δεσμεύει τα θεσμικά όργανα της Ένωσης (βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Air Transport Association of America κ.λπ., C-366/10, Συλλογή, EU:C:2011:864, σκέψη 101 και παρατιθέμενη νομολογία).

181 Εξάλλου, σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, τα όργανα της Ένωσης τα οποία είναι αρμόδια για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη μιας διεθνούς συμφωνίας είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν με τα ενδιαφερόμενα τρίτα κράτη τα αποτελέσματα που οι διατάξεις της συμφωνίας αυτής πρέπει να παράγουν στην εσωτερική έννομη τάξη των συμβαλλομένων μερών. Μόνο σε περίπτωση που το ζήτημα αυτό δεν έχει ρυθμιστεί με τη συμφωνία, απόκειται στα αρμόδια δικαστήρια της Ένωσης να επιλύσουν το ζήτημα αυτό όπως και κάθε άλλο ζήτημα ερμηνείας σχετικό με την εφαρμογή της συμφωνίας εντός της Ένωσης (βλ. απόφαση Air Transport Association of America κ.λπ., σκέψη 180 ανωτέρω, EU:C:2011:864, σκέψη 49 και παρατιθέμενη νομολογία).

182 Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 216, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, όταν η Ένωση συνάπτει διεθνείς συμφωνίες, τα θεσμικά της όργανα δεσμεύονται από τις συμφωνίες αυτές, οι οποίες, κατά συνέπεια, κατισχύουν των πράξεων της. Επομένως, το κύρος πράξεως της Ένωσης επηρεάζεται ενδεχομένως από το ασύμβατο της πράξεως αυτής προς τέτοιους κανόνες του διεθνούς δικαίου (βλ. απόφαση Air Transport Association of America κ.λπ., σκέψη 180 ανωτέρω, EU:C:2011:864, σκέψεις 50 και 51 και παρατιθέμενη νομολογία).

183 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι πρέπει, κατ' αρχάς, η Ένωση να δεσμεύεται από τους κανόνες αυτούς (βλ. απόφαση Air Transport Association of America κ.λπ., σκέψη 180 ανωτέρω, EU:C:2011:864, σκέψη 52 και παρατιθέμενη νομολογία).

184 Ακολούθως, έκρινε ότι δικαστήριο της Ένωσης δύναται να εξετάσει το κύρος πράξεως του δικαίου της Ένωσης υπό το πρίσμα διεθνούς συνθήκης μόνον εφόσον τούτο δεν προσκρούει στη φύση και στην οικονομία της εν λόγω συνθήκης (βλ. απόφαση Air Transport Association of America κ.λπ., σκέψη 180 ανωτέρω, EU:C:2011:864, σκέψη 53 και παρατιθέμενη νομολογία).

185 Τέλος, σε περίπτωση που η φύση και η οικονομία της σχετικής συνθήκης επιτρέπουν τον έλεγχο του κύρους της πράξεως του δικαίου της Ένωσης υπό το πρίσμα των διατάξεων της συνθήκης αυτής, απαιτείται επιπλέον οι διατάξεις της εν λόγω συνθήκης, των οποίων γίνεται επίκληση προς τον σκοπό της εξετάσεως του κύρους της οικείας νομικής πράξεως της Ένωσης, να μην περιέχουν αιρέσεις και να είναι αρκούντως ακριβείς. Η ως άνω προϋπόθεση πληρούται όταν η προβαλλόμενη διάταξη συνεπάγεται σαφή και συγκεκριμένη υποχρέωση που δεν εξαρτάται, ως προς την εκπλήρωση ή τα αποτελέσματά της, από την έκδοση οποιασδήποτε μεταγενέστερης πράξεως (βλ. απόφαση Air Transport Association of America κ.λπ., σκέψη 180 ανωτέρω, EU:C:2011:864, σκέψεις 54 και 55 και παρατιθέμενη νομολογία).

186 Οι ανωτέρω εκτιμήσεις πρέπει αν ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της εξετάσεως, κατωτέρου, του ένατου έως και του ενδέκατου λόγου ακυρώσεως.

– Επί του ένατου λόγου ακυρώσεως

187 Στο πλαίσιο του ένατου λόγου ακυρώσεως, το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, «διότι αντιβαίνει σε διάφορες διεθνείς συμφωνίες που δεσμεύουν την Ένωση».

188 Πρώτον, το προσφεύγον επικαλείται τη Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο και, ιδίως, το προοίμιό της, που αναφέρεται στον σεβασμό των αρχών του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και το άρθρο της 2, κατά το οποίο ο σεβασμός των δημοκρατικών αρχών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου καθοδηγεί τις εσωτερικές και τις διεθνείς πολιτικές της Ένωσης και του Μαρόκου και αποτελούν σημαντικό στοιχείο της συμφωνίας αυτής.

189 Κατά το προσφεύγον, η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στις εν λόγω αρχές, δεδομένου ότι «προσβάλλει το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως και τα δικαιώματα που απορρέουν εντεύθεν, ιδίως την κυριαρχία επί των φυσικών πόρων και την υπεροχή των συμφερόντων των κατοίκων της Δυτικής Σαχάρας». Το προσφεύγον προσθέτει ότι «το [Βασίλειο του] Μαρόκου προσβάλλει το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως, που αποτελεί την εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των πολιτικών και οικονομικών ελευθεριών» και αναφέρεται, εκ νέου, στην «πολιτική της προσαρτήσεως που ακολουθεί το [Βασίλειο του] Μαρόκου» η οποία «σκοπεί να εμποδίσει τη διενέργεια του δημοψηφίσματος περί αυτοδιαθέσεως».

190 Δεύτερον, το προσφεύγον επικαλείται τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών περί του Δικαίου της Θαλάσσης, που υπεγράφη στο Montego Bay στις 10 Δεκεμβρίου 1982 (στο εξής: Σύμβαση του Montego Bay), και ετέθη σε ισχύ στις 16 Νοεμβρίου 1994 και ενεκρίθη εξ ονόματος της Ένωσης με την απόφαση 98/392/ΕΚ του Συμβουλίου, της 23ης Μαρτίου 1998, για τη σύναψη από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, της 10ης Δεκεμβρίου 1982, για το δίκαιο της θάλασσας και της συμφωνίας, της 28ης Ιουλίου 1994, σχετικά με την εφαρμογή του μέρους XI της εν λόγω συμβάσεως (ΕΕ L 179, σ. 1). Υποστηρίζει ότι, συμφώνως προς τις διατάξεις της Συμβάσεως του Montego Bay, ο λαός της Δυτικής Σαχάρας έχει κυριαρχικά δικαιώματα επί των παρακείμενων υδάτων της Δυτικής Σαχάρας. Ως «κατοχική δύναμη», το Βασίλειο του Μαρόκου θα έπρεπε να ασκεί τα δικαιώματα του λαού της Δυτικής Σαχάρας τηρώντας την αρχή της υπεροχής των συμφερόντων του λαού αυτού. Ωστόσο, καταπατά συστηματικώς τους κανόνες αυτούς και χρησιμοποιεί τον θαλάσσιο έλεγχο προκειμένου να παρατείνει την παρουσία του στη Δυτική Σαχάρα. Το δε Συμβούλιο παραβιάζει με την προσβαλλόμενη απόφαση «τις διατάξεις αυτές», διότι, «ενισχύοντας την απελευθέρωση των συναλλαγών στον τομέα της αλιείας με το Μαρόκο, [αυτό] παρέχει στήριξη στο Μαρόκο το οποίο ασκεί ως μη ώφελε τα δικαιώματα σε αυτό το τμήμα της θαλάσσης». Το προσφεύγον προσθέτει ότι το Βασίλειο του Μαρόκου «προβαίνει σε εκμετάλλευση των υδάτων αυτών με γνώμονα το αποκλειστικό του συμφέρον, επιδιώκοντας την επίτευξη άμεσου κέρδους και την δημιουργία οικονομικών συνθηκών που καθιστούν δυσχερέστερη τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος περί αυτοδιαθέσεως».

191 Τρίτον, το προσφεύγον επικαλείται παραβίαση του «κριτηρίου της προελεύσεως» το οποίο απορρέει, κατά την άποψή του, από τη Σύμβαση του Montego Bay, από τη Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο και από το πρωτόκολλό της υπ' αριθ. 4, της συμφωνίας αλιευτικής σύμπραξης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου του Μαρόκου, που ενεκρίθη εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΚ) 764/2006 του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2006 (ΕΕ L 141, σ. 1), καθώς και από τη συμφωνία υπό μορφή ανταλλαγής επιστολών σχετικά με την προσωρινή εφαρμογή της συμφωνίας συνεργασίας στον τομέα της θαλάσσιας αλιείας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου του Μαρόκου που μονογραφήθηκε στις Βρυξέλλες στις 13 Νοεμβρίου 1995 και ενεκρίθη εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 95/540/ΕΚ του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 1995 (ΕΕ L 306, σ. 1).

192 Κατά το προσφεύγον, «[π]ροκειμένου να καθοριστεί το πεδίο εφαρμογής των διαφόρων συμφωνιών που δεσμεύουν την [Ένωση] και των κρατών μελών της με το [Βασίλειο του] Μαρόκο, η Σύμβαση [του Montego Bay] αποτελεί την κρίσιμη αναφορά και καθορίζει με τρόπο αδιαμφισβήτητο αυτό το πεδίο εφαρμογής ως το έδαφος του [Βασιλείου του] Μαρόκου».

193 Ακόμη και ανεξάρτητα από το ζήτημα εάν οι διάφορες συμφωνίες και συμβάσεις που μνημονεύει το προσφεύγον μπορούν, υπό το πρίσμα της παρατιθέμενης στις σκέψεις 184 έως 185 ανωτέρω νομολογίας, να ληφθούν υπόψη προκειμένου να εξεταστεί το κύρος πράξεως της Ένωσης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, πλην της Συμβάσεως του Montego Bay, οι λοιπές συμφωνίες τις οποίες επικαλείται το προσφεύγον αποτελούν συμφωνίες συναφθείσες μεταξύ της Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου, ήτοι μεταξύ των ιδίων μερών με αυτά που συνήψαν τη συμφωνία η οποία ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση. Πράγματι, μία εκ των συμφωνιών αυτών είναι η Συμφωνία Συνδέσεως με το Μαρόκο στην τροποποίηση της οποίας ακριβώς σκοπεί η συμφωνία την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση.

194 Υπό τις περιστάσεις αυτές, ακόμη και εάν ήθελε υποτεθεί ότι ορισμένες ρήτρες της συμφωνίας της οποίας η σύναψη εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνουν προς τις ρήτρες προγενέστερων συμφωνιών που συνήφθησαν μεταξύ της Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου και τις οποίες επικαλείται το προσφεύγον, τούτο δεν συνιστά έλλειψη νομιμότητας, δεδομένου ότι η Ένωση και το Βασίλειο του Μαρόκου έχουν την ελευθερία, ανά πάσα στιγμή, να τροποποιούν τις συμφωνίες που έχουν συνάψει μεταξύ τους με νέα συμφωνία, όπως είναι αυτή την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση.

195 Όσον αφορά τη Σύμβαση του Montego Bay, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, η φύση και η οικονομία της Συμβάσεως αυτής δεν επιτρέπουν στα δικαστήρια της Ένωσης να εκτιμήσουν το κύρος πράξεως της Ένωσης υπό το φως της (απόφαση της 3ης Ιουνίου 2008,Intertanko κ.λπ., C-308/06, Συλλογή, EU:C:2008:312, σκέψη 65).

196 Εντούτοις, το προσφεύγον επικαλείται αυτή τη Σύμβαση προκειμένου να υποστηρίξει, κατ' ουσίαν, ότι τα αλιευτικά προϊόντα που προέρχονται από τα παρακείμενα ύδατα της Δυτικής Σαχάρας αποτελούν τμήμα των φυσικών πόρων αυτής.

197 Συναφώς, έχει ήδη τονιστεί ότι η συμφωνία της οποίας η σύναψη εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση εφαρμόζεται και επί της Δυτικής Σαχάρας και επί των προϊόντων που προέρχονται από την περιοχή αυτή και από τους φυσικούς πόρους της, όποιοι τυχόν και αν είναι οι πόροι αυτοί και ανεξαρτήτως του εάν πρέπει ή όχι να καθορίζονται κατ' εφαρμογήν της Συμβάσεως του Montego Bay.

198 Εντούτοις, κανένα από τα επιχειρήματα που επικαλείται το προσφεύγον στο πλαίσιο του παρόντος λόγου ακυρώσεως δεν αποδεικνύει ότι η σύναψη από το Συμβούλιο συμφωνίας με τρίτη χώρα η οποία αφορά διαφιλονικούμενη περιοχή, απαγορεύεται εν πάση περιπτώσει.

199 Ως εκ τούτου, στον βαθμό που ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι με αυτόν προβάλλεται η παραβίαση μιας τέτοιας απόλυτης απαγορεύσεως, πρέπει να απορριφθεί. Εάν τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος, ή ορισμένα εξ αυτών, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι με αυτά προβάλλεται πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως του Συμβουλίου, αρκεί να υπομνησθεί ότι το ζήτημα της ασκήσεως από το Συμβούλιο της διακριτικής εξουσίας που αυτό διαθέτει για τα ζητήματα αυτά εξετάζεται στις σκέψεις 223 επ. κατωτέρω.

– Επί του δεκάτου λόγου ακυρώσεως

200 Με τον δέκατο λόγο του ακυρώσεως, το Front Polisario υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, διότι αντιβαίνει στο δικαίωμα περί αυτοδιαθέσεως, επιτακτικό κανόνα του διεθνούς δικαίου, καθώς και στα δικαιώματα που πηγάζουν εντεύθεν. Υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ενισχύει το Βασίλειο του Μαρόκου στην κατοχική πολιτική του και στην πολιτική του «οικονομικού αποικισμού» της Δυτικής Σαχάρας.

201 Το Front Polisario υποστηρίζει επίσης ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δημιουργεί υποχρεώσεις τις οποίες δεν συνομολόγησε, κατά παράβαση της αρχής ότι οι συνθήκες δεσμεύουν μόνον τα συμβαλλόμενα μέρη. Προσθέτει ότι η Ένωση υποχρεούται να εξασφαλίζει την τήρηση του «ανθρωπιστικού διεθνούς δικαίου» στο οποίο εμπίπτουν, κατά την άποψή του, οι διατάξεις του κανονισμού που προσαρτάται στη Σύμβαση περί σεβασμού των νόμων και εθίμων του κατά ξηράν πολέμου που υπεγράφη στη Χάγη στις 18 Οκτωβρίου 1907, της Συμβάσεως περί προστασίας των αμάχων εν καιρώ πολέμου, που υπεγράφη στη Γενεύη στις 12 Αυγούστου 1949, και της Συνθήκης της Ρώμης για τη σύσταση του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, που υπεγράφη στη Ρώμη στις 17 Ιουλίου 1998. Υποστηρίζει ότι, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη απόφαση, το Συμβούλιο «παρέχει τη δυνατότητα στο Βασίλειο του Μαρόκου να παγιώσει την πολιτική του εποικισμού της Δυτικής Σαχάρας, σε οικονομικό επίπεδο».

202 Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι κανένα στοιχείο της προσβαλλομένης αποφάσεως ή της συμφωνίας της οποίας η σύναψη ενεκρίθη με αυτή δεν συνεπάγεται την αναγνώριση, από την Ένωση, των μαροκινών αξιώσεων επί της Δυτικής Σαχάρας. Το γεγονός και μόνον ότι η εν λόγω συμφωνία εφαρμόζεται και επί των προϊόντων τα οποία εξάγονται από, ή εισάγονται προς, το τμήμα της Δυτικής Σαχάρας που ελέγχεται από το Βασίλειο του Μαρόκου δεν ισοδυναμεί με μια τέτοια αναγνώριση.

203 Όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από την αρχή ότι οι συνθήκες δεσμεύουν μόνον τα συμβαλλόμενα σε αυτές μέρη, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει το Front Polisario, η συμφωνία την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση, μολονότι το αφορά άμεσα και ατομικά, δεν συνεπάγεται κάποια δέσμευση εκ μέρους του, στον βαθμό που η συμφωνία αυτή εφαρμόζεται μόνο στο τμήμα της Δυτικής Σαχάρας που τελεί υπό μαροκινό έλεγχο και για όσο χρονικό διάστημα αυτός ο έλεγχος εξακολουθεί. Εάν το Front Polisario επεκτείνει, ενδεχομένως μετά τη διενέργεια του σχεδιαζόμενου δημοψηφίσματος περί αυτοδιαθέσεως, τον έλεγχό του επί του συνόλου του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας, είναι σαφές ότι δεν θα δεσμεύεται από τις διατάξεις της εν λόγω συμφωνίας που έχει συναφθεί μεταξύ του Βασιλείου του Μαρόκου και της Ένωσης.

204 Όσον αφορά το επιχείρημα που στηρίζεται στην παραβίαση του ανθρωπιστικού δικαίου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος είναι λακωνική και δεν επιτρέπει να κατανοηθεί με ποιον τρόπο, και ως προς τι, η σύναψη της συμφωνίας την οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει το δίκαιο αυτό.

205 Εν γένει, κανένα από τα επιχειρήματα ή τα στοιχεία που επικαλείται το προσφεύγον δεν αποδεικνύει την ύπαρξη κανόνα του εθιμικού διεθνούς δικαίου, ο οποίος να απαγορεύει τη σύναψη διεθνούς συνθήκης δυνάμενης να εφαρμοστεί επί διαφιλονικούμενης περιοχής.

206 Το Διεθνές Δικαστήριο επελήφθη του ζητήματος αυτού, πλην όμως δεν το επέλυσε με την απόφαση που εξέδωσε επί της υποθέσεως σχετικά με το δυτικό Τιμόρ (Πορτογαλία κατά Αυστραλίας, CIJ Recueil 1995, σ. 90), για τον λόγο ότι, για την επίλυσή του, θα έπρεπε να κρίνει τη νομιμότητα της συμπεριφοράς της Δημοκρατίας της Ινδονησίας χωρίς η χώρα αυτή να έχει παράσχει τη συναίνεσή της (απόφαση Πορτογαλία κατά Αυστραλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 35).

207 Το προσφεύγον προσκόμισε επίσης την από 29 Ιανουαρίου 2002 επιστολή του αναπληρωτή γενικού γραμματέα αρμόδιου για νομικά ζητήματα, νομικού συμβούλου του ΟΗΕ, η οποία απευθύνεται στον πρόεδρο του Συμβουλίου Ασφαλείας, σε απάντηση αιτήσεως ορισμένων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας περί διατυπώσεως της γνώμης του επί της νομιμότητας των αποφάσεων που είχαν λάβει οι μαροκινές αρχές σχετικά με την προσφορά και την υπογραφή συμβάσεων για την αναζήτηση των ορυκτών πόρων της Δυτικής Σαχάρας τις οποίες αυτές είχαν συνάψει με αλλοδαπές εταιρείες.

208 Στην επιστολή αυτή, ο νομικός σύμβουλος του ΟΗΕ προέβη σε επισκόπηση των κανόνων του διεθνούς δικαίου, της νομολογίας του Διεθνούς Δικαστηρίου της Δικαιοσύνης και της συναφούς πρακτικής των κρατών. Επισήμανε μεταξύ άλλων τα εξής στο σημείο 24 της επιστολής του:

«Η πρόσφατη πρακτική των κρατών, αν και περιορισμέν[η] καθιστά σαφές ότι οι δυνάμεις [που ασκούν τη διοίκηση σε μια περιοχή], καθώς και οι τρίτες χώρες, έχουν την εξής νομική άποψη: εάν οι φυσικοί πόροι μη αυτόνομων περιοχών αποτελούν αντικείμενο εκμεταλλεύσεως υπέρ των πληθυσμών των περιοχών αυτών, επ' ονόματί τους, ή σε διαβούλευση με τους εκπροσώπους τους, η εκμετάλλευση αυτή θεωρείται συμβατή με τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχουν οι δυνάμεις [που ασκούν τη διοίκηση αυτή] δυνάμει του [Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών] και σύμφωνη προς τα ψηφίσματα της Γενικής Συνελεύσεως, καθώς και προς την αρχή της "διαρκούς κυριαρχίας επί των φυσικών πόρων" που καθιερώνεται με αυτά.»

209 Επί της βάσεως αυτής, έδωσε την ακόλουθη απάντηση στο ερώτημα που του είχε τεθεί:

«[Μ]ολονότι οι συμβάσεις που αποτελούν το αντικείμενο της αιτήσεως του Συμβουλίου Ασφαλείας δεν είναι καθ' εαυτές παράνομες, εάν επιχειρηθεί η ανάπτυξη δραστηριοτήτων αναζητήσεως και εκμεταλλεύσεως χωρίς να ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα και η βούληση του λαού της Δυτικής Σαχάρας, τότε οι συμβάσεις αυτές θα είναι αντίθετες προς τις αρχές του διεθνούς δικαίου οι οποίες εφαρμόζονται επί δραστηριοτήτων με αντικείμενο τους ορυκτούς πόρους των μην αυτόνομων περιοχών.» (σημείο 25 της επιστολής του)

210 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ούτε ο νομικός σύμβουλος του ΟΗΕ έκρινε ότι η σύναψη διεθνούς συμφωνίας δυνάμενης να εφαρμοστεί επί διαφιλονικούμενης περιοχής απαγορεύεται, εν πάση περιπτώσει, από το διεθνές δίκαιο.

211 Ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθεί ο παρών λόγος ακυρώσεως στον βαθμό που πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι με αυτόν προβάλλεται η παραβίαση, από το Συμβούλιο, κανόνα του «γενικού διεθνούς δικαίου» από τον οποίο απορρέει η απόλυτη απαγόρευση συνάψεως διεθνών συμφωνιών δυνάμενων να εφαρμοστούν επί διαφιλονικούμενης περιοχής. Στις σκέψεις 223 επ. κατωτέρω θα εξεταστούν τα επιχειρήματα που προβάλλει το προσφεύγον στο πλαίσιο του παρόντος λόγου ακυρώσεως σχετικά με την άσκηση, από το Συμβούλιο, της διακριτικής εξουσίας που διαθέτει.

– Επί του ενδέκατου λόγου ακυρώσεως

212 Στο πλαίσιο του ενδέκατου και τελευταίου λόγου του ακυρώσεως, το προσφεύγον επικαλείται διάφορες διατάξεις του σχεδίου άρθρων σχετικά με την ευθύνη των διεθνών οργανισμών για διεθνώς παράνομη πράξη, όπως αυτό εξεδόθη το 2011 από την Επιτροπή του διεθνούς δικαίου του ΟΗΕ, προκειμένου να υποστηρίξει ότι με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως από το Συμβούλιο, στοιχειοθετείται η διεθνής ευθύνη της Ένωσης για διεθνώς παράνομη πράξη.

213 Εντούτοις, αυτός ο λόγος ακυρώσεως δεν προσφέρει τίποτα το καινούργιο σε σχέση με τη λοιπή επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος. Πρέπει να υπομνησθεί ότι η παρούσα προσφυγή είναι προσφυγή ακυρώσεως και όχι αγωγή αποζημιώσεως. Το ζήτημα δεν είναι εάν η Ένωση υπέχει εξωσυμβατική ευθύνη λόγω της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, πράγμα το οποίο προϋποθέτει ότι η απόφαση αυτή πάσχει έλλειψη νομιμότητας. Το ζήτημα είναι, ακριβώς, να κριθεί

εάν η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει έλλειψη νομιμότητας. Ωστόσο, επί του ζητήματος αυτού, το προσφεύγον δεν προβάλλει κάποιο νέο επιχείρημα, αλλά αρκείται να επαναλάβει τους ισχυρισμούς κατά τους οποίους, κατ' ουσίαν, το Συμβούλιο, συνάπτοντας εξ ονόματος της Ένωσης τη συμφωνία που ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση, παρέβη το διεθνές δίκαιο.

214 Ως εκ τούτου, αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

– Συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη ή μη απόλυτης απαγορεύσεως συνάψεως διεθνών συμφωνιών εφαρμοστέων επί διαφιλονικούμενης περιοχής

215 Από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων συνάγεται ότι κανένας από τους λόγους ακυρώσεως και κανένα από τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι απαγορεύεται απολύτως, από το δίκαιο της Ένωσης ή από το διεθνές δίκαιο, η σύναψη με τρίτη χώρα συμφωνίας η οποία ενδέχεται να εφαρμοστεί επί διαφιλονικούμενης περιοχής.

216 Και η νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου επιβεβαιώνει το συμπέρασμα αυτό.

217 Το Γενικό Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί επί του ζητήματος της νομιμότητας διεθνούς συμφωνίας, συναφθείσας μεταξύ της Ένωσης και τρίτης χώρας, δυνάμενης να εφαρμοστεί και επί διαφιλονικούμενης περιοχής, στην υπόθεση επί της οποίας εξεδόθη η απόφαση Οδηγήτρια κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 164 ανωτέρω (EU:T:1995:131).

218 Η απόφαση αυτή αφορούσε αγωγή αποζημιώσεως ασκηθείσα από εταιρεία που είχε την κυριότητα αλιευτικού υπό ελληνική σημαία, το οποίο είχε συλληφθεί από τις αρχές της Γουϊνέας-Μπισάου, για τον λόγο ότι αλίευε άνευ αδείας στη θαλάσσια ζώνη της χώρας αυτής. Αποδείχτηκε ότι το εν λόγω σκάφος διέθετε αλιευτική άδεια εκδοθείσα από τις αρχές της Σενεγάλης, πλην όμως αλίευε σε ύδατα τα οποία διεκδικούσαν ως μέρος των αντίστοιχων θαλάσσιων ζωνών τους τόσο η Δημοκρατία της Σενεγάλης όσο και η Δημοκρατία της Γουϊνέας-Μπισάου. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, ως είχε τότε, είχε συνάψει αλιευτικές συμφωνίες τόσο με τη μία όσο και με την άλλη χώρα οι οποίες αφορούσαν, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, το σύνολο των θαλασσίων ζωνών τους. Η προσφεύγουσα στην υπόθεση αυτή ζητούσε την αποκατάσταση, από την Κοινότητα, της ζημίας που υποστηρίζει ότι υπέστη λόγω της συλλήψεως του σκάφους της και, στη συνάφεια αυτή, επικαλείτο τη δήθεν έλλειψη νομιμότητας της παραλείψεως να αποκλειστεί από το πεδίο εφαρμογής των αλιευτικών συμφωνιών που είχαν συναφθεί μεταξύ της Κοινότητας και εκάστου εκ των εν λόγω δύο κρατών η ζώνη που αποτελούσε το αντικείμενο της μεταξύ τους διαφιλονικίας (απόφαση Οδηγήτρια κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 164 ανωτέρω, EU:T:1995:131, σκέψεις 1 έως 13 και 25).

219 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η παράλειψη αυτή δεν συνιστούσε έλλειψη νομιμότητας. Κατ' ουσίαν, κατέληξε ότι, στο πλαίσιο ασκήσεως της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που διέθεταν τα όργανα της Ένωσης στον τομέα των εξωτερικών οικονομικών σχέσεων καθώς και σε αυτών της κοινής γεωργικής πολιτικής (στην οποία εμπίπτει και η αλιεία), μπορούσαν, χωρίς να υποπέσουν σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως, να αποφασίσουν ότι δεν έπρεπε να αποκλειστεί η εν λόγω ζώνη από τις αλιευτικές συμφωνίες που είχαν συναφθεί με τα δύο προαναφερθέντα κράτη, παρά τη μεταξύ τους υφιστάμενη διαφορά ως προς τα διαφιλονικούμενα ύδατα, ως αποτελούντα μέρος των θαλασσίων ζωνών τους (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση Οδηγήτρια κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 164 ανωτέρω, EU:T:1995:131, σκέψη 38).

220 Έτσι, εξ αντιδιαστολής προς την εν λόγω απόφαση συνάγεται ότι η σύναψη, μεταξύ της Ένωσης και τρίτης χώρας, συμφωνίας δυνάμενης να τύχει εφαρμογής επί διαφιλονικούμενης περιοχής εν ουδεμία περιπτώσει αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης ή στο διεθνές δίκαιο, το οποίο υποχρεούται να τηρεί η Ένωση.

221 Πράγματι, εάν συνέβαινε τούτο, το Γενικό Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να αναφερθεί, στη σκέψη 38 της αποφάσεως Οδηγήτρια κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 164 ανωτέρω (EU:T:1995:131), στην ύπαρξη διακριτικής εξουσίας των οργάνων της Ένωσης σε σχέση με το ζήτημα εάν έπρεπε η όχι να περιληφθεί η διαφιλονικούμενη ζώνη μεταξύ της Δημοκρατίας της Σενεγάλης και της Δημοκρατίας της Γουϊνέας-Μπισάου στο πεδίο εφαρμογής των αλιευτικών συμφωνιών που συνήφθησαν με αυτές τις δύο χώρες. Εάν μια τέτοια υπαγωγή αντέβαινε, εν πάση περιπτώσει, στο δίκαιο της Ένωσης ή στο διεθνές δίκαιο το οποίο τα όργανα της Ένωσης υποχρεούνται να τηρούν, είναι προφανές ότι δεν θα διέθεταν εξουσία εκτιμήσεως σε σχέση με το ζήτημα αυτό.

222 Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι τυχόν απόλυτη απαγόρευση συνάψεως συμφωνίας σχετικά με διαφιλονικούμενη περιοχή δεν συνάγεται ούτε από τις εκτιμήσεις που διατυπώνει στην επιστολή του ο νομικός σύμβουλος του ΟΗΕ, η οποία μνημονεύεται στις σκέψεις 207 έως 210 ανωτέρω. Πράγματι, ο νομικός σύμβουλος του ΟΗΕ επισήμανε κατ' ουσίαν ότι, μόνο στην περίπτωση που η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Δυτικής Σαχάρας επιχειρείτο «εις βάρος των συμφερόντων και της βουλήσεως του λαού» της περιοχής αυτής, αυτή «θα αντέβαιν[ε] στις αρχές του διεθνούς δικαίου».

Επί της διακριτικής εξουσίας των οργάνων της Ένωσης και επί των στοιχείων που αυτά πρέπει να λαμβάνουν υπόψη

223 Υπό το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων και όπως συνάγεται από τη νομολογία που υπεμνήσθη στη σκέψη 164 ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα όργανα της Ένωσης διαθέτουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά το ζήτημα εάν είναι δυνατή ή μη η σύναψη με τρίτη χώρα συμφωνίας η οποία θα εφαρμοστεί επί διαφιλονικούμενης περιοχής.

224 Η αναγνώριση σε αυτά μιας τέτοιας εξουσίας καθίσταται κατά μείζονα λόγο δικαιολογημένη καθώς, όπως προκύπτει κατά τα λοιπά από την προαναφερθείσα επιστολή του νομικού συμβούλου του ΟΗΕ, οι κανόνες και οι αρχές του διεθνούς δικαίου που ισχύουν συναφώς είναι περίπλοκοι και ασαφείς. Επομένως, ο δικαστικός έλεγχος πρέπει κατ' ανάγκη να περιοριστεί στο ζήτημα αν το αρμόδιο όργανο της Ένωσης, εν προκειμένω το Συμβούλιο, εγκρίνοντας τη σύναψη συμφωνίας όπως είναι αυτή που ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση, υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση της 16 Ιουνίου 1998, Racke, C-162/96, Συλλογή, EU:C:1998:293, σκέψη 52).

225 Ούτως εχόντων των πραγμάτων, ιδίως στην περίπτωση που ένα όργανο της Ένωσης διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν αυτό υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, ο δικαστής της Ένωσης οφείλει να ελέγχει κατά πόσον το όργανο αυτό εξέτασε, με επιμέλεια και αμεροληψία, όλα τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως, στοιχεία επί των οποίων στηρίζονται τα συναχθέντα συμπεράσματα (αποφάσεις της 21ης Νοεμβρίου 1991, Technische Universität München, C-269/90, Συλλογή, EU:C:1991:438, σκέψη 14, και της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Gowan Comércio Internacional e Serviços, C-77/09, Συλλογή, EU:C:2010:803, σκέψη 57).

226 Ωστόσο, όπως τούτο τονίστηκε στη σκέψη 125 ανωτέρω, το Front Polisario προσάπτει κατ' ουσίαν στο Συμβούλιο, ακριβώς ότι δεν εξέτασε, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ειδικώς όσον αφορά την ενδεχόμενη εφαρμογή της συμφωνίας, της οποίας η σύναψη εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, επί της Δυτικής Σαχάρας και επί των προϊόντων που εξάγονται από την περιοχή αυτή.

227 Συναφώς, μολονότι είναι ακριβές ότι, όπως τονίστηκε στη σκέψη 146 ανωτέρω, δεν προκύπτει από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, τον οποίον επικαλείται το προσφεύγον στο πλαίσιο του τρίτου λόγου του ακυρώσεως, απόλυτη απαγόρευση για την Ένωση να συνάψει συμφωνία δυνάμενη να τύχει εφαρμογής επί διαφιλονικούμενης περιοχής, εντούτοις είναι εξίσου ακριβές ότι η προστασία των

θεμελιωδών δικαιωμάτων του πληθυσμού μιας τέτοιας περιοχής έχει ιδιαίτερη σημασία και αποτελεί, ως εκ τούτου, ζήτημα που το Συμβούλιο οφείλει να εξετάζει πριν από την έγκριση μιας τέτοιας συμφωνίας.

228 Ειδικότερα, όσον αφορά συμφωνία τείνουσα να καταστήσει ευχερέστερη, μεταξύ άλλων, την εξαγωγή διαφόρων προϊόντων προελεύσεως της εν λόγω περιοχής προς την Ένωση, το Συμβούλιο οφείλει να εξετάζει, με επιμέλεια και αμεροληψία, όλα τα κρίσιμα στοιχεία προκειμένου να βεβαιωθεί ότι οι δραστηριότητες παραγωγής των προς εξαγωγή προϊόντων δεν διεξάγονται εις βάρος του πληθυσμού του εν λόγω εδάφους ούτε έχουν ως αποτέλεσμα προσβολές των θεμελιωδών δικαιωμάτων του μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα δικαιώματα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, στη ζωή και στην ακεραιότητα του προσώπου (άρθρα 1 έως 3 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων), η απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας (άρθρο 5 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων), η ελευθερία του επαγγέλματος (άρθρο 15 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων), η επιχειρηματική ελευθερία (άρθρο 16 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων), το δικαίωμα ιδιοκτησίας (άρθρο 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων), το δικαίωμα σε δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας, η απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και η προστασία των νέων στην εργασία (άρθρα 31 και 32 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων).

229 Οι εκτιμήσεις του νομικού συμβούλου του ΟΗΕ ως προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ του διεθνούς δικαίου, όπως αυτές συνοψίζονται στις σκέψεις 208 και 209 ανωτέρω, καταλήγουν στο ίδιο συμπέρασμα.

230 Συναφώς, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι, «[λ]όγω της συνάψεως συμφωνίας με τρίτη χώρα [,] η Ένωση δεν καθίσταται και δεν μπορεί να καταστεί υπεύθυνη για ενδεχόμενες ενέργειες στις οποίες προβαίνει η χώρα αυτή, είτε συνιστούν είτε όχι προσβολές των θεμελιωδών δικαιωμάτων».

231 Η άποψη αυτή είναι ορθή, πλην όμως παρορά το γεγονός ότι, εάν η Ένωση επιτρέπει την εξαγωγή προς τα κράτη μέλη της προϊόντων που προέρχονται από αυτή την άλλη χώρα τα οποία έχουν κατασκευαστεί ή ληφθεί υπό συνθήκες που θίγουν τα θεμελιώδη δικαιώματα του πληθυσμού της περιοχής από την οποία προέρχονται, δημιουργείται ο κίνδυνος έμμεσης ενθαρρύνσεως τέτοιων παραβάσεων ή αντλήσεως οφέλους από αυτές.

232 Αυτή η εκτίμηση έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία στην περίπτωση μιας περιοχής, όπως είναι η Δυτική Σαχάρα, η οποία διοικείται, στην πράξη, από μια τρίτη χώρα, εν προκειμένω από το Βασίλειο του Μαρόκου, μολονότι δεν περιλαμβάνεται εντός των διεθνώς αναγνωρισμένων συνόρων αυτής της τρίτης χώρας.

233 Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το Βασίλειο του Μαρόκου δεν έχει λάβει από τον ΟΗΕ ή από κάποιο άλλο διεθνές όργανο την εντολή να αναλάβει τη διοίκηση της περιοχής αυτής και είναι βέβαιο ότι δεν διαβιβάζει στον ΟΗΕ πληροφορίες σχετικά με την περιοχή αυτή, όπως είναι αυτές που προβλέπει το άρθρο 73, στοιχείο ε), του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

234 Το άρθρο αυτό προβλέπει τα εξής:

«Τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών, που έχουν ή αναλαμβάνουν την ευθύνη να διοικούν περιοχές που οι λαοί τους δεν έχουν ακόμη επιτύχει πλήρη αυτοδιοίκηση, αναγνωρίζουν την αρχή ότι προέχουν τα συμφέροντα των κατοίκων αυτών των περιοχών και δέχονται ως ιερή αποστολή την υποχρέωση να προωθήσουν όσο γίνεται περισσότερο, μέσα στο σύστημα της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας που καθιερώνεται με το Χάρτη αυτόν, την ευημερία των κατοίκων αυτών των περιοχών, και για αυτόν το σκοπό:

[…]

ε) να υποβάλλουν τακτικά στον Γενικό Γραμματέα, για ενημέρωσή του, εφόσον δεν υπάρχουν περιορισμοί που να επιβάλλονται από το σύνταγμα ή από λόγους δημόσιας ασφάλειας, στατιστικές και άλλες πληροφορίες τεχνικής φύσεως, σχετικές με τις οικονομικές, κοινωνικές και εκπαιδευτικές συνθήκες στις περιοχές για τις οποίες είναι αντιστοίχως υπεύθυνα, εκτός από τις περιοχές εκείνες για τις οποίες έχουν εφαρμογή τα κεφάλαια 12 [σχετικά με το Διεθνές Σύστημα Κηδεμονίας] και 13 [σχετικά με το Συμβούλιο Κηδεμονίας].»

235 Η μη διαβίβαση των πληροφοριών που προβλέπει το άρθρο 73, στοιχείο ε′, του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από το Βασίλειο του Μαρόκου σε σχέση με τη Δυτική Σαχάρα ενδέχεται τουλάχιστον να εγείρει επιφυλάξεις ως προς το κατά πόσον το Βασίλειο του Μαρόκου αναγνωρίζει την αρχή της υπεροχής των συμφερόντων των πληθυσμών της περιοχής αυτής και την υποχρέωση να ευνοεί, στο μέτρο του εφικτού, την ευημερία τους, όπως τούτο προβλέπεται από τη διάταξη αυτή. Περαιτέρω, από τη δικογραφία και, ειδικότερα, από το κείμενο που προσκόμισε το προσφεύγον, εν προκειμένω από λόγο που εκφώνησε ο Βασιλεύς του Μαρόκου στις 6 Νοεμβρίου 2004, ότι το Βασίλειο του Μαρόκου φρονεί ότι η Δυτική Σαχάρα αποτελεί τμήμα της επικρατείας του.

236 Το Συμβούλιο υποστήριξε ότι ουδεμία εκ των διατάξεων της προσβαλλομένης αποφάσεως ή της συμφωνίας που ενεκρίθη από αυτό «δεν [οδηγούσε] στο συμπέρασμα ότι η εκμετάλλευση των πόρων της Δυτικής Σαχάρας γινόταν εις βάρος των κατοίκων της εν λόγω περιοχής ούτε εμπό[διζε] το [Βασίλειο του] Μαρόκο[υ] να εγγυηθεί ότι η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων διεξάγεται προς όφελος των κατοίκων της Δυτικής Σαχάρας και προς το συμφέρον τους».

237 Είναι ακριβές ότι το Front Polisario δεν προσήψε στο Συμβούλιο ότι περιέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφαση όρους δυνάμενους να οδηγήσουν σε εκμετάλλευση των πόρων της Δυτικής Σαχάρας εις βάρος των κατοίκων της.

238 Εντούτοις, όπως τούτο τονίστηκε στη σκέψη 231 ανωτέρω, η εξαγωγή προς την Ένωση προϊόντων προερχόμενων, μεταξύ άλλων, από τη Δυτική Σαχάρα διευκολύνεται από την εν λόγω συμφωνία. Πράγματι, τούτο αποτελεί μέρος των σκοπών της εν λόγω συμφωνίας. Ως εκ τούτου, εάν αποδεικνυόταν ότι το Βασίλειο του Μαρόκου εκμεταλλευόταν τους πόρους της Δυτικής Σαχάρας εις βάρος των κατοίκων της, η εκμετάλλευση αυτή θα μπορούσε εμμέσως να είχε ενθαρρυνθεί από τη σύναψη της συμφωνίας που ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση.

239 Όσον αφορά το επιχείρημα κατά το οποίο το Βασίλειο του Μαρόκου δεν εμποδιζόταν από τους όρους της συμφωνίας να εγγυηθεί ότι η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Δυτικής Σαχάρας διεξάγεται προς όφελος των κατοίκων της, αρκεί να τονιστεί ότι η συμφωνία δεν διασφαλίζει ούτε την επωφελή για τους κατοίκους της εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Δυτικής Σαχάρας. Ως προς το ζήτημα αυτό είναι απολύτως ουδέτερη, περιοριζόμενη μεταξύ άλλων να καταστήσει ευχερέστερη την εξαγωγή προς την Ένωση των προϊόντων της Δυτικής Σαχάρας, είτε προέρχονται από μια επωφελή για τους κατοίκους της εκμετάλλευση είτε όχι.

240 Στην πραγματικότητα, αυτό το επιχείρημα του Συμβουλίου αποδεικνύει ότι, για το ίδιο, εναπόκειται μόνο στο Βασίλειο του Μαρόκου να παράσχει διασφαλίσεις σε σχέση με τον επωφελή χαρακτήρα, για τους κατοίκους τους τμήματος της Δυτικής Σαχάρας που αυτό ελέγχει, της εκμεταλλεύσεως των φυσικών πόρων τους.

241 Ωστόσο, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του γεγονότος ότι η κυριαρχία του Βασιλείου του Μαρόκου επί της Δυτικής Σαχάρας δεν αναγνωρίζεται ούτε από την Ένωση και τα κράτη μέλη της ούτε, γενικότερα, από τον ΟΗΕ, καθώς και της ανυπαρξίας οποιασδήποτε διεθνούς εντολής δυνάμενης να δικαιολογήσει τη μαροκινή παρουσία στην περιοχή αυτή, το ίδιο το Συμβούλιο έπρεπε, στο πλαίσιο της εξετάσεως όλων των κρίσιμων στοιχείων της παρούσας υποθέσεως κατά την άσκηση της ευρείας εξουσίας του εκτιμήσεως σε σχέση με τη σύναψη ή μη συμφωνίας με το Βασίλειο του Μαρόκου δυνάμενης να τυγχάνει εφαρμογής και επί της Δυτικής Σαχάρας, να βεβαιωθεί ότι δεν υφίσταντο ενδείξεις εκμεταλλεύσεως των φυσικών πόρων του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας που τελεί υπό

μαροκινό έλεγχο δυνάμενης να αποβεί εις βάρος των κατοίκων της και να θίξει τα θεμελιώδη δικαιώματά τους. Το Συμβούλιο δεν μπορούσε να περιοριστεί στην εκτίμηση ότι εναπόκειτο στο Βασίλειο του Μαρόκου να διασφαλίσει ότι δεν πραγματοποιείται εκμετάλλευση αυτού του είδους.

242 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι το Front Polisario χαρακτηρίζει την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Δυτικής Σαχάρας που τελεί υπό μαροκινό έλεγχο ως «οικονομική λεηλασία της οποίας σκοπός είναι η μεταβολή της δομής της κοινωνίας των Σαχράουι». Προσθέτει ότι κατέστησε γνωστές στον ΟΗΕ τις διαμαρτυρίες του για το σχέδιο συμφωνίας που ενεκρίθη με την προσβαλλόμενη απόφαση. Τα επιχειρήματά του που προβλήθηκαν στο πλαίσιο του πέμπτου και του έκτου λόγου ακυρώσεως (βλ. σκέψεις 159, 169 και 170 ανωτέρω) έχουν επίσης το ίδιο περιεχόμενο.

243 Το Front Polisario περιέλαβε επίσης στη δικογραφία αναλυτική έκθεση του εκπροσώπου του που περιέχουν, μεταξύ άλλων, ισχυρισμούς κατά τους οποίους, κατ' ουσίαν, οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις στη Δυτική Σαχάρα ελέγχονται από ετερόχθονα πρόσωπα και επιχειρήσεις της αλλοδαπής, αφορούν αποκλειστικώς την εξαγωγή και στηρίζονται στην άντληση ύδατος προερχόμενου από μη ανανεώσιμες λεκάνες υδροσυλλογής κείμενες εν τω βάθει. Η έκθεση αυτή παραπέμπει σε έκθεση δημοσιευθείσα από μη κυβερνητικό οργανισμό η οποία επιβεβαιώνει τα επιχειρήματα αυτά.

244 Ούτε από τα επιχειρήματα του Συμβουλίου ούτε από τα στοιχεία που αυτό περιέλαβε στη δικογραφία συνάγεται ότι πραγματοποίησε έλεγχο όπως αυτός που αναφέρεται στη σκέψη 241 ανωτέρω. Όσον αφορά τα υποστηριζόμενα από το Front Polisario που εκτέθηκαν στις σκέψεις 242 και 243 ανωτέρω, το Συμβούλιο δεν προέβη σε κανένα συγκεκριμένο σχολιασμό ούτε τους διέψευσε, πράγμα που οδηγεί στην εκτίμηση ότι δεν επελήφθη του ζητήματος εάν η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Δυτικής Σαχάρας που τελεί υπό μαροκινό έλεγχο, διεξαγόταν ή όχι προς όφελος του πληθυσμού της περιοχής αυτής.

245 Εντούτοις, από τα στοιχεία που επικαλέστηκε το Front Polisario συνάγεται ότι τα επιχειρήματα αυτά έχουν προβληθεί ευθέως και ότι τα έχει γνωστοποιήσει το ίδιο, μεταξύ άλλων, στον ΟΗΕ. Επομένως, το Συμβούλιο δεν μπορούσε να τα αγνοεί και έπρεπε να εξεταστούν από αυτό ως προς τη βασιμότητά τους.

246 Τα επιχειρήματα του Συμβουλίου, τα οποία συνοψίζονται στις σκέψεις 230 και 236 ανωτέρω, καταδεικνύουν, αντιθέτως, ότι αυτό φρονεί ότι το ζήτημα εάν η εκμετάλλευση των πόρων της Δυτικής Σαχάρας διεξαγόταν ή όχι εις βάρος του τοπικού πληθυσμού δεν αφορά παρά μόνον τις μαροκινές αρχές. Για τους λόγους, όμως, που εκτέθηκαν στις σκέψεις 227 έως 233 ανωτέρω, η θέση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

247 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι το Συμβούλιο παρέβη την υποχρέωσή του να εξετάσει, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, όλα τα στοιχεία της υπό κρίση υποθέσεως. Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτή η προσφυγή και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση στον βαθμό που εγκρίνει την εφαρμογή της συμφωνίας που αυτή αφορά επί της Δυτικής Σαχάρας.

248 Λαμβανομένου υπόψη του συμπεράσματος αυτού, παρέλκει η εκτίμηση του παραδεκτού των εγγράφων τα οποία μνημονεύονται στη σκέψη 27 ανωτέρω, των οποίων η συνεκτίμηση δεν κρίνεται αναγκαία εν προκειμένω.

Επί των δικαστικών εξόδων

249 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Εξάλλου, το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι τα θεσμικά όργανα που παρεμβαίνουν σε δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

250 Εν προκειμένω, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ηττήθηκαν. Μολονότι είναι ακριβές ότι το Front Polisario δεν ζήτησε να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα παρά μόνο με τις παρατηρήσεις του επί του υπομνήματος παρεμβάσεως της Επιτροπής (βλ. σκέψη 31 ανωτέρω), πρέπει να τονιστεί ότι, κατά τη νομολογία, οι διάδικοι δύνανται να υποβάλουν, μετά την άσκηση της προσφυγής, και δη ακόμη και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αιτήματα ως προς τα δικαστικά έξοδα, ακόμη και αν δεν είχαν υποβάλει τέτοια αιτήματα με το δικόγραφο της προσφυγής [βλ. απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2006, Mast-Jägermeister κατά ΓΕΕΑ— Licorera Zacapaneca (VENADO με πλαίσιο κ.λπ.), T-81/03, T-82/03 και T-103/03, Συλλογή, EU:T:2006:397, σκέψη 116 και παρατιθέμενη νομολογία].

251 Ως εκ τούτου, πρέπει το Συμβούλιο και η Επιτροπή να καταδικαστούν να φέρουν το καθένα τα δικά τους έξοδα, καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το Front Polisario.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση 2012/497/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Μαρτίου 2012, για τη σύναψη της συμφωνίας υπό μορφή ανταλλαγής επιστολών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου σχετικά με αμοιβαία μέτρα ελευθέρωσης για τα γεωργικά προϊόντα, τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα, τα ψάρια και τα αλιευτικά προϊόντα, με την αντικατάσταση των πρωτοκόλλων αριθ. 1, 2 και 3 και των παραρτημάτων τους και με τις τροποποιήσεις της ευρωμεσογειακής Συμφωνίας Συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφ' ενός, και του Βασιλείου του Μαρόκου, αφ' ετέρου, στον βαθμό που εγκρίνει την εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας επί της Δυτικής Σαχάρας.

2) Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρουν το καθένα τα δικαστικά έξοδά τους, καθώς και αυτά στα οποία υποβλήθηκε το Front populaire pour la libération de la saguia-el-hamra et du rio de oro (Front Polisario).

Γρατσίας Kancheva Wetter

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Δεκεμβρίου 2015.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς 2

Επί του διεθνούς καθεστώτος που ισχύει στη Δυτική Σαχάρα 2

Επί της προσβαλλομένης αποφάσεως και όσων προηγήθηκαν αυτής 4

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων 5

Επί του παραδεκτού 7

Επί της ικανότητας του Front Polisario να είναι διάδικος 7

Επί του άμεσου και ατομικού επηρεασμού του Front Polisario από την προσβαλλόμενη απόφαση 11

Επί της ουσίας 19

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως 20

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως 21

Επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως 22

Επί της υπάρξεως απόλυτης απαγορεύσεως συνάψεως συμφωνίας δυνάμενης να εφαρμοστεί επί διαφιλονικούμενης περιοχής 23

— Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως 23

— Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως 24

— Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως 25

— Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως 27

— Επί του εβδόμου λόγου ακυρώσεως 28

— Επί του ογδόου λόγου ακυρώσεως 28

— Αρχικές εκτιμήσεις σε σχέση με τις συνέπειες από την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου 29

— Επί του ένατου λόγου ακυρώσεως 30

— Επί του δεκάτου λόγου ακυρώσεως 32

— Επί του ενδέκατου λόγου ακυρώσεως 33

— Συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη ή μη απόλυτης απαγορεύσεως συνάψεως διεθνών συμφωνιών εφαρμοστέων επί διαφιλονικούμενης περιοχής 34

Επί της διακριτικής εξουσίας των οργάνων της Ένωσης και επί των στοιχείων που αυτά πρέπει να λαμβάνουν υπόψη 35

Επί των δικαστικών εξόδων 38